

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Sociální podnikání na Broumovsku
Kristýna Jagošová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna Jagošová**
Osobní číslo: **H10184**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Komunitní studia**
Název tématu: **Sociální podnikání na Broumovsku**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zjistit, jaký potenciál má sociální podnikání na Broumovsku. Data pro výzkum budou získána kvalitativní metodou, formou rozhovorů. Na úvod se práce bude věnovat teorii sociálního podnikání a zmapuje znevýhodněné skupiny v regionu Broumovsko. Dále se bude zabývat podniky tohoto typu ve zmiňované lokalitě. Práce bude zakončena úvahou o případném vzniku nových sociálních podniků a limitech tohoto typu podnikání.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DOHNALOVÁ, Marie. Sociální ekonomika. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-573-1.

DOHNALOVÁ, Marie. Sociální ekonomika v evropském kontextu. Brno: Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2006. ISBN 80-7204-428-1.

HUNČOVÁ, Magdalena. Ekonomický rozměr občanské společnosti. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2004. ISBN 80-7044-605-6.


www.socialni-ekonomika.cz

www.socialnifirmy.cz

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Jaroslava Šťastná**
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2013**


prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

 L.S.
Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
532 10 Pardubice, Studentská 84


Mgr. Zbyněk Andrš, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Broumově dne 18. 3. 2013

Kristýna Jagošová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji své vedoucí, PhDr. Jaroslavě Šťastné, za cenné rady a pomoc při tvorbě této bakalářské práce.

Dále bych velmi ráda poděkovala vedoucímu Odboru sociálních věcí a zdravotnictví v Broumově, panu starostovi a zástupcům sociálních firem Centrum služeb Broumov, s.r.o. a Trutnovská zeleň, o.p.s. za pomoc, ochotu a vyčleněný čas pro rozhovory.

ANOTACE

Práce se věnuje modernímu konceptu sociálního podnikání v regionu Broumovsko. Úvodní kapitola vymezuje pojem sociální ekonomiky a jejího vývoje nejen v České republice. Dále je představen region Broumovsko a jeho specifika. Poslední část práce poskytuje náhled na fungující sociální podniky a postavení města k této problematice.

KLÍČOVÁ SLOVA

sociální ekonomika, sociální podnikání, sociální podnik, Broumovsko, sociálně vyloučené skupiny

TITLE

Social Entrepreneurship in the Broumov region

ANNOTATION

The work is devoted to the modern concept of social entrepreneurship in the Broumov region. The introductory leading chapter defines the concept of social economy and its development not only in the Czech Republic. Sequentially is the Broumov region introduced with its specifics. The last chapter of this work presents preview into the functioning social enterprises and the attitude of the city to this issue.

KEYWORDS

social economy, social entrepreneurship, social enterprise, Broumov region, socially excluded groups

Obsah

Úvod	2
1. Pojem sociální ekonomika, sociální podnik	5
1.1. Vymezení sociální ekonomiky.....	5
1.2. Vznik a vývoj sociální ekonomiky.....	7
1.2.1. Vývoj sociální ekonomiky v ČR	9
1.3. Současné trendy	11
1.3.1. Aktuální data	13
2. Metodologie	14
3. Broumovsko	15
3.1. Region Broumovsko	15
3.1.1. Specifika regionu.....	15
3.2. Informace Úřadu práce	17
3.2.1. Znevýhodněné skupiny	17
3.2.2. Nezaměstnanost v regionu.....	18
4. Stav sociálního podnikání na Broumovsku.....	19
4.1. Fungující podniky.....	19
4.1.1. Tiskárna Centrum služeb Broumov, s.r.o.	19
4.2. Trutnovská zeleň, o.p.s.....	20
5. Rozhovory	23
5.1. Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	23
5.2. Útvar starosty.....	26
5.3. Centrum služeb Broumov, s.r.o.	27
5.4. Trutnovská zeleň, o.p.s.....	29
5.5. Závěr rozhovorů.....	33
Závěr.....	35
Použité zdroje	37
Seznam příloh.....	39

Úvod

Kanadský spisovatel Peter Urs Bender jednou řekl: „Staňte se překážkovými běžci. Nesoustředte se na překážky. Soustředte se na cíl. Pak běžte, skákejte a dejte do toho všechno.“ (Peter Urs Bender) Tento citát ve mně evokuje pojem sociální podnikání. Tedy lépe řečeno, jako pomyslného běžce si představuji každého, kdo chce začít „sociálně“ podnikat, popřípadě toho, kdo již sociálně podniká.

Jedná se totiž o běh na dlouhou trať, který s sebou přináší překážky, jež je nutné překonat, pokud chceme být úspěšní a opravdu pomoci lidem, kterým jsme se tu pomoc rozhodli nabídnout. Těmi překážkami se ale sociální podnikání od podnikání klasického příliš neliší, v tomto ohledu jsou si velmi podobné. Dalším společným a nutným znakem je chuť a především odvaha se do podnikání pustit. Je samozřejmě zapotřebí mít také nezbytný kapitál a kolem sebe lidi, jež za námi stojí a podporují nás. Velkou pomocí může jistě být pro začínající podnik i zkušený odborník.

Abych blíže specifikovala pojem sociálního podnikání, tak použiji definici vydanou v publikaci společnosti Nová ekonomika o projektu TESSEA: *„Sociální podnikání jsou podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Sociální podnikání hraje důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Zisk je z větší části použitý pro další rozvoj sociálního podniku. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku jako zvýšení veřejného prospěchu.“* (TESSEA, 2011: 14)

Dnešní moderní turbulentní prostředí nabízí mnoho různých příležitostí, kam můžeme zaměřit pozornost našich potenciálních podnikatelských aktivit. S narůstajícími nároky společnosti a vzrůstající sociální nerovností se vyskytují problémy, které je potřeba řešit. Zvyšuje se tedy i potřeba a nutnost nalézat vhodná řešení. Jedním z nich je právě založení sociálního podniku. Z výše uvedené definice plyne, že sociální podnik dokáže zaměstnat i osoby, které na trhu práce jen těžko mohou, bez určitých úlev, najít uplatnění nebo osob, které jsou z různých důvodů sociálně izolovány. Tyto osoby se označují pojmem znevýhodněné osoby a patří mezi ně například mladí dospělí lidé po absolvování střední školy, osoby bez přístřeší, osoby pečující o osobu blízkou,

senioři, osoby dlouhodobě vyčleněné z trhu práce nebo osoby se zdravotním postižením a duševním onemocněním. Důvody, pro které jsou tyto osoby ohroženy, mohou být nízký příjem, špatné duševní nebo tělesné zdraví, různé druhy závislostí, nefunkčnost rodiny atd. (ESFCR, 2011, [online])

Celý koncept sociálního podnikání je postaven na pilířích tzv. trojího prospěchu (triple bottom line). Tento koncept znamená, že sociální podnik naplňuje svůj sociální cíl pomocí ekonomických, environmentálních a sociálních pilířů. Podnik musí dále plnit také předepsané normy spojené s podnikatelskou činností. Ve společnosti řeší aktuální problémy jako například nezaměstnanost nebo vzájemnou solidaritu. Případně může pracovat na rozvoji regionu.

Tato bakalářská práce je zaměřena na sociální podnikání v konkrétní oblasti, v konkrétním regionu, kterým je Broumovsko. Rozhodla jsem tak na základě mých osobních vazeb, jež s tímto místem mám. V Broumově jsem se narodila a kromě nádherné krajiny, která je turisticky velmi atraktivní, mě s tímto místem pojí i zájem o rozvoj regionu na úrovni, jakou si tato oblast východních Čech zaslouží.

Cílem práce je pomocí polostandardizovaných rozhovorů s vybranými zástupci již existujících sociálních podniků nebo s vedoucími místní samosprávy zjistit, jaký potenciál má Broumovsko pro vznik a udržení případných dalších sociálních podniků. Broumovsko je region plný možností. Vznikem sociálních podniků se může lokalita o krok přiblížit celkové prosperitě regionu a výrazně pomoci v otázce možností zaměstnávat osoby vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením. Z těchto uvedených informací je patrné, že by Broumovsku sociální podniky mohly výrazně pomoci. Proto je důležité zmapovat možnosti a případně odhalit ohrožující znaky tohoto konceptu v regionu.

V současné české společnosti se tématem sociální ekonomiky, sociálního podnikání zabývá např. Doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc., působící na Katedře studií občanské společnosti Univerzity Karlovy, Ing. Magdalena Hunčová, Ph.D. z Fakulty sociálně ekonomické na Univerzitě J. E. Purkyně nebo ze zahraničních autorů Jacques Defourny, který je profesorem na belgické Univerzitě v Liège.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a praktickou. Tyto části jsou rozděleny do jednotlivých kapitol, které dohromady reflektují sociální podnikání jako takové a sociální podnikání v regionu Broumovsko.

V první kapitole je představen pojem sociální ekonomiky a sociálního podnikání. Je zde rozebrán vznik a vývoj sociální ekonomiky, a to nejen ve vztahu k České republice. Jsou zde také uvedena aktuální data, která jsou spojena s tématikou sociálních podniků v ČR.

Kapitola druhá se věnuje metodologii, jež je použita pro výzkum praktické části. Upřesňuji v ní výběr respondentů a přibližuji kritéria pro výběr otázek plánovaných rozhovorů.

Další navazující kapitola pojednává o regionu Broumovsko, o jeho specifikách. Jedna z podkapitol je zaměřena na znevýhodněné osoby, jež jsou předmětem sociálních podniků.

Ve čtvrté kapitole je popsán aktuální stav sociálního podnikání na Broumovsku s akcentem na současný fungující podnik. V poslední kapitole jsou interpretovány výsledky uskutečněných rozhovorů.

1. Pojem sociální ekonomika, sociální podnik

V 18. století byl poprvé použit termín sociální ekonomie a zároveň je od tohoto století datován vznik ekonomie jako vědy. Tento pojem není ale v přímém vztahu s termínem sociální ekonomika. Velmi často se tyto termíny prolínají jako slova podobná či příbuzná. Skutečností ovšem zůstává, že tyto pojmy spolu souvisí pouze vzdáleně. Jejich společným bodem může být družstevní socialismus, kterým se zabývali předchůdci obou zmiňovaných pojmů. Sociální ekonomika není teoreticky podložena ekonomikou sociální, je to aktivita konkrétního odvětví ekonomiky, konkrétního hospodářství. Předmětem práce je ale pouze sociální ekonomika, pojďme se tedy věnovat jejímu vymezení. (Dušková, 2009, [online])

1.1. Vymezení sociální ekonomiky

Sociální ekonomika se nachází v tom určitém odvětví ekonomiky, které patří mezi soukromý ziskový a veřejný sektor. Dle moderních vyjádření a termínů, patří sociální ekonomika do třetího sektoru, v němž tvoří subjekty, které provozují činnost zaměřenou ekonomicky. Organizace, jež se objevují ve zmiňovaném odvětví, jsou družstva, vzájemné společnosti, asociace, nadace atd. (Dušková, 2009, [online])

Svou činností reaguje sociální ekonomika na změny ve společnosti, zejména ty sociální a snaží se přispět ke zlepšení aktuálního stavu. Přestože není u nás, v ČR, legislativně podložena, v jiných zemích Evropy se těší rozvoji. Jsou to např. země Velká Británie a Itálie. Tyto země slouží v nemálo případech jako vzor ostatním evropským partnerům.

V úvodu již bylo zmiňováno, že koncept sociální ekonomiky pracuje s principem tzv. trojího prospěchu (triple bottom line). To znamená, že stojí na pilířích ekonomických, environmentálních a sociálních. Jedná se o ekonomickou prosperitu, kvalitní životní prostředí firmy a přiměřený sociální kapitál. Pomocí těchto pilířů se vyvíjí a definuje veřejně prospěšný cíl firmy. (TESSEA, 2011) Veřejně prospěšným cílem je sociální firma zavázána k podporování společnosti nebo konkrétní skupiny lidí a vytváření podmínek pro rozvoj místa, v němž působí.

Subjektem sociální ekonomiky se rozumí sociální podnik, jinými slovy „...*podpůrné finanční, poradenské a vzdělávací instituce pro sociální podnikání a nestátní neziskové organizace, které vykonávají ekonomické aktivity za účelem pracovního uplatnění svých klientů nebo dofinancování svého poslání...*“ (TESSEA, 2011: 14) Sociální podnik reaguje na lokální problémy či nedostatky a svou činností se snaží přispět k jejich eliminaci.

Aktivity, jež provozuje sociální podnik, jsou velmi úzce spojené s rozvojem místa či celého regionu. Principy tohoto odvětví ekonomiky jsou kromě solidarity a společenské zodpovědnosti také participativní demokracie a členství, nezávislost či společenská koheze. Ovšem nejdůležitějším záměrem sociální firmy je vytváření pracovních míst pro osoby, které jsou určitým způsobem vyčleněné ze společnosti a z trhu práce. (Dohnalová, 2011)

Mezi běžnými občany může sociální podnikání být stále ještě neznámá oblast, která pro ně není nijak významná. Jde ale spíše o nedostatečnou informovanost veřejnosti, tedy seznámení s touto problematikou ze strany vedení regionů, krajů a státu. I přes tento jev se ve společnosti, na poli občanského neboli třetího sektoru, projevuje opačné stanovisko k tématu. S největší pravděpodobností to může být zapříčiněno tím, že třetí sektor „obývají“ organizace neziskové, které k myšlence sociálního podniku mají velmi blízko. Stejně jako nestátní neziskové organizace, tak i sociální podniky sledují nedostatky v oblastech, kde již soukromí a veřejní poskytovatelé služeb nemohou dostatečně pokrýt poptávku.

Sociální podnikání je podnikání se vším, co k němu patří. Zásadní je promyslet si podnikatelský záměr, ale i sociální cíl, díky němuž firma směřuje k veřejně prospěšnému cíli. Mezi přínosy sociální ekonomiky a jejího podnikání patří hlavně rozvoj sektoru služeb, rozvoj zaměstnanosti a rozvoj regionální. (Dohnalová, 2011)

Schopnost firmy udržet svou činnost je závislá, kromě jiných, na ekonomické stránce. Financování podniku může pro začátek podpořit dotace z EU, z ministerstev nebo půjčka, zaměřená na podporu malých a středních podniků. Již fungující podnik se však o sebe musí z 50% postarat finančně sám. Z těch dalších 50% může využít možnosti již zmiňovaných dotací či darů. Zisk z činnosti se reinvestuje zpátky do podniku nebo může podpořit naplnění svého

veřejně prospěšného cíle. Zaměstnanci, kteří jsou na trhu práce znevýhodnění, ať už díky tělesnému či duševnímu postižení nebo dlouhodobou neschopností najít pracovní uplatnění, tvoří v takovém podniku 25 – 55%. V podniku mohou samozřejmě pracovat i osoby bez znevýhodnění. (EQUAL, 2008, [online])

Podle definic projektu TESSEA existuje rozdíl mezi sociálním podnikem a integračním sociálním podnikem. Tkví v tom, že integrační sociální podnik zaměstnává osoby znevýhodněné, ať už trvale nebo dočasně. Naproti tomu podnik sociální má místní nebo ekologický rozměr a často slouží jako přivýdělek nestátních neziskových organizací. (TESSEA, 2011)

1.2. Vznik a vývoj sociální ekonomiky

Na počátku stojí zcela obyčejná mezilidská solidarita. Vzájemně se podporovat a pomáhat si, to jsou základní vztahy, které drží občany pohromadě již od pradávna. Postupně, tím jak se měnila období a různé režimy se střídaly u moci v jednotlivých zemích, se solidarita střídavě ztrácela nebo byla naopak na výši. V některých obdobích se zdálo, že tento vztah mezi lidmi chybí úplně. Tomu tak ale nikdy nebylo. Vždy tu byla, byť jen v malé míře a vždy bude. Tak to má být. A právě tato skutečnost byla jednou z těch, jež dali za vznik sociální ekonomice.

Počátky sociální ekonomiky spatřuje několik autorů v 18. století, kdy se postupně začalo rozvíjet sdružování. Následně ve století 19. došlo k rozkvětu družstevnictví. Prvním známým družstvem bylo Rochdale Society of Equitable Pioneers (Společenství spravedlivých průkopníků z Rochdale) vzniklé v roce 1844 ve Velké Británii (Yorkshire). Od druhé poloviny 19. století se postupně formují nová národní i mezinárodní družstevní sdružení. Od této doby až do druhé světové války se sociální ekonomika těšila velkému a prudkému rozvoji. Vznikala stále nová organizační hnutí a prohlubovalo se vzájemné sdružování.

Velký útlum, místy i zastavení v trendu sdružování a zakládání organizací zažila sociální ekonomika po druhé světové válce. Jako jedna z příčin tohoto jevu se ukázala poválečná vzrůstající role státu. Stát na sebe přebíral dokonce i činnosti spojené s funkcí rodiny a jiné aktivity, které doposud spadaly pod organizace sociální ekonomiky.

Mezi 70. – 80. lety 20. století se znovu prodrala sociální ekonomika do veřejného podvědomí. Zažila svůj návrat a dokonce se 80. léta označovala za zlatý věk sociální ekonomiky, neboť byla položena základní deska její podoby tak, jak ji známe dnes. Pouze země tzv. Východního bloku na tuto skutečnost navázaly po roce 1989. Dle autora Bruna Roelantse se stala Francie první zemí, kde sociální ekonomika byla vládou přijata. Jednalo se o osudná 80. léta 20. století. V červnu roku 1980 vydala Comité National del Liaison des Activités Mutualistes, Coopératives et Associatives (CNLAMCA) Chartu sociální ekonomiky. V ní byly vytyčeny hlavní body společné všem subjektům, které zahrnuje sociální ekonomika. Jde například o:

- Demokratický princip jako základní prvek řízení
- Princip jeden člověk – jeden hlas jako pravidlo rozhodování
- Princip svobodného zapojení členů v organizaci
- Vzdělávání a informovanost jako prostředek posilování vztahů mezi členy
- Právo na rozvoj každého subjektu
- Právo pozitivního přebytku. Přebytek nesmí být použit pro osobní zisk, ale musí sloužit společnému zájmu členů nebo zájmu organizace

Zhruba ve stejném období (1980) se sociální ekonomika dostává do vědomí EU. Po roce 1989 se Evropská komise rozhodla financovat první evropskou konferenci sociální ekonomiky. Uskutečnila se v Paříži a z jejího popudu vznikla sekce sociální ekonomiky. V roce 1990 dostala sociální ekonomika uznání od Evropského parlamentu a v roce 2007 byla v Kanadě První mezinárodní vědecká konference o sociální ekonomice. (*Dohnalová, 2011*)

Stálá konference, která se zabývá reprezentací sociální ekonomiky a jejího obhajování na nejvyšší úrovni v EU vznikla v roce 2008 z organizace CEP-CMAF a nyní nese název Social Economy Europe. Sídlo má tato organizace v Bruselu. Mezi další významné mezinárodní sítě sociální ekonomiky patří společnosti CIRIEC a EMES.

Od poloviny 90. let až do současnosti probíhají intenzivní snahy o prosazení konceptu sociální ekonomiky v zemích Evropy a o její přesné vymezení. Průchod do našeho 21. století prokázal dosavadní odhady účasti

sociální ekonomiky na zaměstnanosti. Dle výzkumných odhadů v tehdejší EU (2002) sociální ekonomika vytvářela 10% HDP a stejným podílem se účastnila na zaměstnanosti. (Dušková, 2009, [online])

1.2.1. Vývoj sociální ekonomiky v ČR

Sociální ekonomika má nejen v ČR své počátky spojované s vývojem a zakládáním družstev. Jedná se družstva zemědělská, úvěrová, spotřební, výrobní, bytová,... V době, kdy svět postihla hospodářská krize (20. – 30. léta 20. století) se úloha těchto družstev a jiných společností ještě více posílila. Od 40. let se utvářela převážně spolková činnost dělníků. Zakládali své dělnické spolky, které ale měly spíše podpůrnou funkci. (TESSEA, 2011)

Prvním a zároveň nejstarším družstvem u nás byl Pražský potravní a spořitelní spolek z roku 1847. Později, v roce 1892, vzniklo družstvo výrobního typu, které je dodnes existující. Nese název Kovo Věšín a v tehdeším Rakousku Uhersku zajišťovalo výrobu ručně kovaného zboží.

Pád Bachova absolutismu (1860) podpořil vznik a další rozvoj spolkové činnosti. Řada pěveckých sdružení (Hlahol), tělovýchovných jednot (Pražský Sokol) a historických spolků se těšila svému rozkvětu. V roce 1861 vstoupil v platnost liberální spolkový zákon, díky němuž se zlegalizovaly zatím neformální studentské aktivity, došlo k rozvoji dobrovolných hasičských spolků a ustanovily se občanské, voličské nebo sportovní spolky.

V ČR působilo nemálo osobností, které se v oblasti družstev, spolků a jiných společností angažovalo. Mezi ně můžeme zařadit Františka Cyrila Kampelíka (1805 – 1921), jenž se zasloužil o rozvoj tzv. kampeliček. Byly to spořitelní a úvěrové venkovské záložny, které vznikaly po vzoru Reiffeisenových záložen. Záložny působily v prostředí mimo město a byly tedy snadno dostupné. (Feierabend, 2007)

K dalším významným osobnostem patří František Ladislav Chleborad (1839 – 1911), který stál u založení Prvního podnikatelského spolku dělnictva pražského pod názvem Oul. František Ladislav Chleborad byl jeho prvním předsedou. Jmenovat lze i Jana Kolouška (1859 – 1921) nebo Karla Engliše (1881 – 1961).

Během první světové války došlo k pozastavení spolkového života a na jejím konci, díky následkům, které válka zanechala, se utvářela čttná

charitativní a dobročinná zařízení. Tyto zařízení měly za cíl ztlumit následky války a pomoci lidem rychleji začít žít svůj každodenní život. Mezi organizacemi, jež se o toto staraly, byl např. Československý červený kříž nebo Armáda spásy (vznik 1921). (Dohnalová, 2003)

Druhá světová válka dosáhla stejně jako ta první likvidace bohatého veřejného života. Po ní znovu přichází mírné zlepšení, ale pouze do února 1948. Od této doby se oblast sociální ekonomiky odmlčela na 50 let. Během 80. let 20. století dosahovaly zahraniční subjekty sociální ekonomiky prvních úspěchů u národních vlád. Právě v tomto období byl v Československé socialistické republice budován socialismus. Družstva zde sice existovala a počty jejích členů čítaly velké množství, ale principy fungování byly úplně jiné.

Revoluce v roce 1989 byla nositelkou snahy dát věci do pořádku. Začala se pomalu vracet důvěra a zvolna se formoval a obnovoval občanský sektor. Po roce 1995 se úvěrová družstva pokoušela své úspěchy znovu obnovit, ale tento pokus ztroskotal již koncem 90. let. Stalo se tak kvůli dlouhé pauze, která v naší zemi proběhla. (TESSEA, 2011)

Pauza, která nastala, skutečně mnohým organizacím či sdružením velmi uškodila. Některé z nich dlouho a s úsilím dávali své poslání a činnost zpět dohromady, jiným se to nepovedlo. Celkově se dá říci, že věci, jež se v ČR odehrály, zabrzdlily vývoj sociální ekonomiky v našem prostředí. Přesto však existují dnes snahy toto téma vyzvednout a propagovat, dát tomuto konceptu šanci.

Pro organizace, které se pohybují na poli občanského sektoru, byla v roce 1998 zřízena Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO). Je to poradní orgán vlády ČR, zároveň iniciující a koordinační, jehož činnost zajišťuje Úřad vlády ČR. RVNNO obsahuje tři pracovní výbory: Výbor pro EU, Výbor pro legislativu a financování a Výbor pro regiony. Náplní posledního z výborů je nepravdělně téma sociální ekonomiky. (Dohnalová, 2011)

Sociální ekonomika, jak ji vnímáme a známe dnes, se zformovala v roce 2000. O dva roky později se v Praze uskutečnila první Konference sociální ekonomiky ve střední a východní Evropě. Konference proběhla v říjnu a zúčastnilo se jí přes 600 lidí z členských zemí EU, ze zemí, které se prozatím

nestaly členy a také z některých zemí Afriky a Asie. (*ORFEUS, rok neuveden, [online]*)

Všechny tyto pokroky poskytují příležitost dozvědět se o sociální ekonomice a pomáhají jí proniknout mezi občany. I přes to, že sociální ekonomika není v naší zemi legislativně podložena, někteří lidé její problematiku sledují a pouští se do založení svého vlastního sociálního podniku. Pro takovou příležitost se vytváří několik grantových soutěží a dotačních programů. Nejznámějším poskytovatelem je EU a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

1.3. Současné trendy

Sociální ekonomika, potažmo sociální podnikání má v současné české společnosti zvláštní postavení. Mnoho lidí ví o jejich existenci, ale v některých případech neumí tento pojem řádně definovat. Hlavní důvod může být skutečnost, že nemá své místo v legislativě tohoto státu a tím pádem se lidé (podnikatelé) často domnívají, že se tímto směrem není vhodné vydávat. Dalším důvodem by mohl být přerušovaný vývoj sociální ekonomiky na několik desetiletí, díky němuž se informace o tomto druhu podnikání vytratily a teprve v současné době sledujeme snahy o rozšíření zkušeností a praxe z jiných zemí či z podniků, které svou činnost začali u nás realizovat.

Ve společnosti vznikají situace, jež žádný z aktuálních fungujících subjektů mnohdy není schopen řešit sám. Bohužel sociální situace, ke kterým se hledá vhodný a moderní způsob řešení, se vyskytují v dnešní době velmi často. Sociální podnik poskytuje šanci a pomoc určité znevýhodněné skupině obyvatel. Integruje tyto skupiny zpět do společnosti a předchází či zabraňuje sociálnímu vyloučení. Všechna tato fakta podporuje stát různými možnostmi. Vypracovává strategie podporující činnost sociálních podniků, buduje národní plány na integraci občanů ze znevýhodněných prostředí a aktuálně vytvořil nový občanský zákoník zahrnující status veřejné prospěšnosti, jehož obsah je tímto vymezen samostatným zákonem. Sociální podnikání zde prozatím není vymezeno, ale do budoucna by své místo v legislativě najít mělo. (*Francová, 2012, [online]*)

Mimo státu se v oblasti podpory sociálního podnikání angažují i jiné subjekty. Jedná se např. o Nadaci Via, společnost P3 (people, planet, profit) nebo Nadaci Open Society Fund Praha. Obě zmiňované nadace poskytují během určitého časového období v rámci svých programů a podprogramů grantové výzvy pro sociální podnikatele. Z bankovních subjektů nabízí začínajícímu sociálnímu podniku finanční možnosti např. Česká spořitelna.

V ČR existují organizace, jejichž hlavním posláním je analyzovat potřeby sociálních firem a pomáhat jim např. v komunikaci s veřejnou správou. Jde o organizaci Nová ekonomika, o.p.s., projekt TESSEA a Platformu sociálních firem v ČR, která pořádá pro sociální firmy různé vzdělávací semináře, exkurze a konference.

Trendy v oblasti sociální ekonomiky jsou aktuálně zaměřené na rozvoj celého tohoto konceptu. Jde o snahy zařadit sociální podnikání do legislativy. Konkrétně se jedná o snahu zapracovat integrační sociální podnik do zákona o zaměstnanosti jako možnou formu aktivní politiky zaměstnanosti za účelem vytvoření pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané nebo pro osoby se sociálním či zdravotním znevýhodněním. Dalšími důležitými věcmi, jimiž je potřeba se zabývat, jsou strukturální fondy, poradenství, dotace a granty, vzdělávání nebo osvěta. Strukturálními fondy se rozumí nastavení operačního programu na příští programové období tak, aby byl jimi podpořen rozvoj sociální ekonomiky. Poradenství by nejlépe mělo být seřízeno tak, aby bylo možné se ho zúčastnit a poskytovat ho ve všech fázích životního cyklu sociálního podniku. Vybudovat ho způsobem takovým, aby mohl pomoci ve všech reálných situacích, s nimiž se sociální podnikatelé mohou potkat. Důležitou složkou v organizacích a firmách jsou finance. Ani sociální podniky nejsou tohoto zbaveny. Musí s penězi řádně hospodařit a postarat se o životnost svého podniku. Často je ale nutné trochu pomoci. Proto by mělo být sociální podnikání podporováno také formou dotací a grantů, které budou rozšířeny o hlavní oblasti státní dotační politiky všech rezortů na téma sociální ekonomiky. Se všemi těmito jmenovanými okruhy je úzce spjata i oblast vzdělávání. Možným řešením je zavést tematiku sociálního podnikání do vysokoškolské sféry a celkově informovat žáky všech typů škol o principiálních hodnotách, na kterých je fungování sociálních podniků postaveno. S tím souvisí i celková

osvěta tohoto tématu. Informovat je nutné představitele krajů, měst, obcí, politické představitele o sociálním podnikání jako o optimálním nástroji k řešení sociálních, místních a regionálních problémů inovativním přístupem. (TESSEA, 2011)

1.3.1. Aktuální data

Podle současných údajů se v ČR vyskytuje a plní své veřejně prospěšné cíle přes stovku sociálních podniků. Adresář těchto podniků je k dispozici na internetových stránkách, které zřizuje společnost P3. Seznam vznikl na základě telefonních hovorů, uskutečněných na podzim v roce 2012. K této skutečnosti pomohl již existující částečný seznam podniků, vypracovaný projektem TESSEA. Aktuálnost adresáře se stále doplňuje dle registrace nových podniků.

Sociální podniky svou snahou zaměstnat osoby, které by za normálních okolností nenašly pracovní uplatnění, se bez pochyby podílí na zaměstnanosti. V naší republice ale prozatím neexistují statistiky, jež by dokázaly vyjádřit procentuální podíl sociálních podniků na celkové zaměstnanosti. V kapitole 1. 2. jsem již uváděla odhad výzkumných statistik EU z roku 2002. Jednalo se v něm o podílu sociální ekonomiky na HDP i zaměstnanosti a to plnými 10%. Tento odhad ale není konkrétní pro jednotlivé země, obsáhl celou tehdejší EU.

Nejčastější podporou, která je sociálním podnikům poskytována, je podpora finanční. Může znamenat vznik, udržení nebo záchranu. Možnost čerpat finance dávají různé instituce. V kapitole 1. 3. byly uvedeny příklady subjektů, které onu podporu skýtají. Do 28. 6. 2013 běží u Evropského sociálního fondu v ČR výzva č. 30 (výzva pro předkládání grantových projektů OP LZZ „sociální ekonomika“), která je zaměřená na sociální začleňování vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením na téma sociální ekonomika. Výzva platí od 16. 2. 2009 a jejím vyhlášujícím subjektem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Odbor implementace fondů EU.

2. Metodologie

Výzkum praktické části práce byl veden metodou kvalitativní, pomocí polostandardizovaných rozhovorů. Vybrala jsem si tuto techniku sběru dat pro její tendenci poznat zkoumanou problematiku a podrobnosti s ní spojené. Přepisy uskutečněných rozhovorů jsou součástí příloh této práce.

Výzkumná otázka, na níž pomocí předkládané práce hledám odpověď, zní: Jaký je potenciál Broumovska pro udržení a rozvoj sociálních podniků? Na Broumovsku v současné době existuje jeden sociální podnik, který je na samém startu svého působení. S jeho vedením byl proveden rozhovor o čtrnácti otázkách směřujících k řízení a organizaci firmy a pohledu na udržitelnost sociálních podniků v regionu Broumovsko. Dalšími dotazovanými byli dva vybraní zástupci místní samosprávy. Jednalo se o vedoucího Odboru sociálních věcí a zdravotnictví a pana starostu. Oba dotazovaní odpovídali na několik málo otázek (šest otázek pro vedoucího Odbor sociálních věcí a zdravotnictví a čtyři pro pana starostu), které měli za cíl zjistit, jak se na tuto problematiku nahlíží ze strany vedení města Broumova, tedy pana starosty a konkrétního odboru a je-li možná případná podpora těchto podniků, ať už finanční či nefinanční. Poslední rozhovor byl na základě problematického vývoje výzkumu v Broumově uskutečněn s již zaběhlým sociálním podnikem z oblasti Trutnovska, neboť právě tento podnik projevil zájem o rozšíření své činnosti směrem k Broumovsku. Otázky byly zaměřené na fungování podniku, spolupráci s okolím, v němž podnik působí a na Broumovsko.

Data získaná z rozhovorů budou v praktické části této práce zredukována na důležitá fakta, která pomohou odpovědět na výzkumnou otázku. Z množství informací je potřeba vybrat si klíčové znalosti dotazovaných a následně je uspořádat do skupin, které mají vazbu se zkoumaným jevem. *(Hendl, 2005)*

Na každý z rozhovorů byla naplánována časová lhůta jedné hodiny. S tímto se problémy nevyskytly, stanovená lhůta stačila. Pouze v jednom případě se hovor mírně protáhl. Rozhovory proběhly bez potíží a u všech dotazovaných byla značná ochota pomoci a snad i zájem k tématu promluvit.

Výzkum byl realizován v Broumově a Trutnově.

3. Broumovsko

Město Broumov leží v severovýchodních Čechách v okrese Náchod téměř na hranici s Polskem. Celé území Broumova, jeho region spadá do CHKO Broumovsko. Město se nachází uprostřed tzv. Broumovské kotliny obklopené Javořími horami a Broumovskými stěnami.

Broumov má v současné době necelých 8 000 obyvatel ve svých 8 městských částech. Stejnomenou ves v ČR můžeme najít také v okrese Tachov v Plzeňském kraji.

3.1. Region Broumovsko

Historie tohoto regionu je spjata s působením řádu Benediktinů, který se dostal na území Policka a Broumovska ve 13. století. Zájem řádu o tuto oblast zřejmě přilákala obchodní stezka, která přes toto území vedla. Stezka začínající v Praze pokračovala přes Hradec Králové a Náchod do Kladska a dále do Vratislavi.

Velkou kapitolou regionu je také soukenické řemeslo. Několik let po založení Broumova (založení proběhlo nejspíše kolem roku 1255) byla udělena Broumovu privilegia na výrobu a prodej sukna. Byl tak položen základ tradice textilní produkce orientované na export. V 19. století založil Benedikt Schroll tkalcovnu, jež byla předchůdkyní nejvýznamnější továrny regionu. Jde o společnost Veba, a.s., která dodnes velmi ovlivňuje dění ve městě Broumově i jeho okolí. *(Košťál, 1990)*

Oblast Broumovska v průběhu času utrpěla, stejně jako i jiné oblasti ČR, ztrátu svého rozkvětu a rozvoje celého regionu. Broumovsko se ale nevzdává. Stále zde žijí lidé, kteří se snaží pomoci regionu v jeho zaslouženém rozvoji. Vznikají organizace podporující kulturní dění ve městě, organizace hájící přírodní krásy a také organizace zaměřené na turismus v oblasti.

3.1.1. Specifika regionu

Broumovsko je známo zejména pro svá přírodní a kulturní bohatství. Za památky je vhodné jmenovat Benediktinské opatství sv. Václava, dále barokní skupinu kostelů, která stejně jako klášter byla navržena architekty Kryštofem a Kiliánem Ignácem Dientzenhoferovými. Kostely jsou rozmístěny po okolních

vesnicích a označují se jako Broumovská skupina kostelů. Významným kostelem je také hřbitovní Kostel Panny Marie, jež je jednou z nejstarších dochovaných dřevěných staveb v Čechách.

Turisté kromě toho často oceňují místní pivovar Olivětín, odkud si mohou odvést suvenýr v podobě lokálního piva Opat a mohou se také podívat na prohlídku pivovaru. Okolní příroda láká na dlouhé procházky a výlety nejen pěší, ale také na kole.

Mimo přírodních krás a památek má Broumov rovněž nemilé znaky. Za jeden z hlavních se dá považovat vyhrocená sociální situace romské menšiny. Jde o její soužití mezi sebou, s ostatními obyvateli města a o jejich dlouhodobou nezaměstnanost. Broumovsko je tímto poměrně známou oblastí. Ze všech zainteresovaných stran je však snaha, dát věci do pořádku, pomoci a snad jim i předcházet. Ať už ze strany města nebo například zařízení pracujících s dětmi a mládeží. Nejen uvedená skutečnost souvisí s otázkou, zda není Broumovsko sociálně vyloučenou lokalitou. Na toto téma se objevuje několik názorů. Ozývají se hlasy, že Broumovsko v žádném případě sociálně vyloučenou lokalitou není a pak názory opačné. Nezodpovězená otázka zůstává otevřená a je zřejmě na každém jednotlivci, jak nahlíží na záležitosti s ní spojené. Z prokazatelných faktů může být patrné, že odpovídají charakteristice vyloučené lokality. Toto tvrzení platí zejména z hledisek nezaměstnanosti, dopravní infrastruktury, infrastruktury služeb nebo třeba také vzdělanosti.

Nezaměstnanost je problém celé společnosti a tím tedy jednotlivých okresů, regionů a měst. Broumov není výjimkou. Celá řada obyvatel bojuje o svá pracovní místa. Velkým zaměstnavatelem regionu je již zmiňovaná (viz 3. 1.) společnost Veba, a.s. Někteří lidé ale nemají možnost pracovat přímo v Broumově a tak musí často za prací dojíždět. Mnohdy je to „pouze“ do vedlejšího města či vesnice, jindy do měst vzdálených i několik desítek kilometrů.

Broumovsko má nepochybně svého genia loci a obrovský potenciál být „vidět a slyšet“. Krajina, architektura, atmosféra, nezaměstnanost... to všechno ovlivňuje můj subjektivní pocit a názor, že právě tento region je vhodným místem pro vznik sociálních podniků a jejich udržení.

3.2. Informace Úřadu práce

Při úvaze o možnostech vzniku nových sociálních podniků na Broumovsku bylo potřeba vzít v úvahu informace dostupné z úřadu práce. Konkrétně tedy celkovou nezaměstnanost regionu a znevýhodněné skupiny obyvatel. Pro tyto informace jsem se obrátila na místní úřad práce.

3.2.1. Znevýhodněné skupiny

Životní události, kterým lidé musí čelit, nejsou mnohdy jen příjemné. Je jistě důležité se nevzdávat a vzniklé situace řešit. V některých případech si lidé poradí sami. Ale existují i případy, kdy potřebujeme pomoc rodiny a přátel. V tom nejhorším případě člověk sám nezmůže nic a nemá na koho se obrátit. Řeší se různorodé situace, jež vyřadí člověka z běžného chodu společnosti. Může to být ztráta zaměstnání, bydlení, rodiny, může přijít tělesné či duševní onemocnění, mohou se lidé stát obětí domácího násilí, případně trestné činnosti. Osoby prožívající některou z uvedených i jiných událostí jsou označovány jako osoby sociálně vyloučené nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Seznam sociálně znevýhodněných osob je součástí dokumentů spojených s dotacemi. Jejich výčet nyní uvádím dle výzvy grantového projektu Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost na podporu sociální ekonomiky. Cílové skupiny jsou:

- Osoby se zdravotním postižením
- Mládež a mladí dospělí
- Osoby bez přístřeší
- Osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody
- Oběti trestné činnosti, oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané
- Osoby pečující o osobu blízkou
- Osoby se zkušeností či závislostí na návykových látkách
- Osoby dlouhodobě nezaměstnané a další

Do kategorie další můžeme též zahrnout matky samoživitelky, ženy na mateřské dovolené (rovněž muže v obdobné situaci) či seniory. (ESFCR, 2011, [online])

Na základě vyslovených informací Úřadu práce v Broumově jsou nejčastějšími žadateli o zaměstnání osoby, které mají pouze základní vzdělání. Pochází z různých skupin, jež jsou uvedeny výše, ale společným znakem je pro ně základní vzdělání.

3.2.2. Nezaměstnanost v regionu

Nezaměstnanost jako taková má velice úzkou vazbu se sociálním vyloučením. Postihuje nezaměstnané tím spíše, čím déle nemohou najít své nové pracovní místo. V tom případě pak na nezaměstnaného působí negativní vlivy. Mohou nastat psychické problémy, k nim se váže dlouhodobá neschopnost nastoupit do pracovního procesu a nestanou i sociální potíže. Podle údajů Českého statistického úřadu postihuje nezaměstnanost častěji ženy než muže. (Durdisová, 2005)

Okres Náchod, v němž Broumovsko leží, uvádí míru nezaměstnanosti necelých 9 %. Do okresu spadají celkem čtyři regiony. Pro region Broumovsko je míra vyčíslena na více než 12%. Tento údaj je celkem alarmující. Regionu přináší velkou odpovědnost za důsledky spojené právě s nezaměstnaností. Existuje možnost zvýšení kriminality, závislosti na sociálních dávkách a v neposlední řadě dlouhodobou nezaměstnanost.

Nyní běží v Broumově program na podporu zaměstnanosti, který má za cíl zvýšit zaměstnatelnost obyvatel Broumovska, pomoci jim zesílit motivaci k pracovnímu uplatnění a základních návyků pro předpoklad získání a udržení místa. Projekt nese název Podpora zaměstnatelnosti osob se základním vzděláním na Broumovsku a doba jeho trvání je nastavena od 1. března 2012 do 31. prosince 2013. Financování zajišťuje Evropský sociální fond pomocí Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Zájemci o činnost projektu byli osloveni úřadem práce. (ESFCR, 2012, [online])

4. Stav sociálního podnikání na Broumovsku

Sociální podnikání nemá prozatím v regionu silnou podporu. Otázka je, zda se toto v budoucnu změní. Věřím, že ano. Problematika sociální ekonomiky není v Broumově příliš rozšířena ani známa. Během vytváření výzkumné části mé práce jsem narazila právě na toto zjištění. Svůj výzkum jsem z tohoto důvodu rozšířila až do Trutnova. V Trutnově existuje sociální firma Trutnovská zeleň, o.p.s., která s vedením města Broumova jedná o rozšíření svých aktivit právě na Broumovsko. Dotyčná organizace funguje od roku 2010 a se svým záměrem pracuje nejen v oblasti Trutnovska. Rozšíření jejich aktivit směrem do našeho regionu by znamenalo další krok vpřed.

4.1. Fungující podniky

Na Broumovsku aktuálně působí a existuje jeden subjekt, který se hlásí ke standardům a filozofii sociální firmy. Tato realita by mohla být příkladem pro vznik dalších sociálních podniků v oblasti. Sociální podniky nemusí být pouze řešením problému nezaměstnanosti znevýhodněných skupin obyvatel, ale může celkově přispět k rozvoji regionu.

Přestože je Broumovsko teprve na začátku možného rozvoje sociálního podnikání, zdá se, že tato lokalita je jako stvořená pro zmíněný koncept. Existují ale i určitá ohrožení rozvoje. K nim patří například zneužití jména a fenoménu sociálního podnikání, nedocenění potenciálu sociálního podnikání ze strany státu nebo podcenění podnikatelských rizik. (TESSEA, 2011)

4.1.1. Tiskárna Centrum služeb Broumov, s.r.o.

Sociální firma Centrum služeb Broumov s právní formou s.r.o. byla v květnu 2010 zapsána u Krajského soudu v Hradci Králové. Společnost funguje na principech sociální ekonomiky a hlásí se k naplňování veřejně prospěšného cíle. Základním modelem je sociální účel a ne osobní zisk.

Činností podniku je provozování tiskařského centra za účelem umožnění sociálně vyloučeným osobám a osobám ohrožených sociálním vyloučením účastnit se pracovního procesu v podnikatelském prostředí. Fungováním podniku dochází k vytváření pracovních míst pro znevýhodněné skupiny. Způsob vytváření pracovních pozic má mít takový charakter, aby vytvořená

místa byla dlouhodobě udržitelná. Tím podnik přispěje k možnosti zaměstnávat osoby charakterem sociálně vyloučených či ohrožených v místě svého podnikatelského působení.

Centrum služeb Broumov svými aktivitami vytváří takové pracovní prostředí a podmínky, jaké vedou k solidárnímu chování, růstu sociálního kapitálu s respektováním trvale udržitelného rozvoje a sociálnímu začleňování.

Tento sociální podnik je projektem Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. S jeho aktivitami souvisí ještě jeden projekt. Týká se vybavení tiskařského centra a je financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj v Integrovaném operační programu v oblastech intervence zaměstnanosti a sociálních služeb. Propojení těchto projektů znamenalo vytvoření prvního sociálního podniku v Broumově a jeho kompletního vybavení. Výstupem, kromě zařízení podniku, jsou tři pracovní místa pro osoby z vyloučených skupin nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Tiskárna, díky moderní technologii jejích zařízení, zajišťuje kvalitní tisk. Z nabídky služeb jmenujme například:

- tisk na natírané a nenatírané papíry, samolepící folie, grafické papíry
- laminaci
- falcování, skládání
- kroužkovou vazbu
- vazbu V1 — šitá vazba
- vazba V2 — lepená vazba (*Centrum služeb Broumov, s.r.o., [online]*)

4.2. Trutnovská zeleň, o.p.s.

Společnost byla založena v roce 2010 s hlavním záměrem, kterým je zaměstnávání znevýhodněných osob na trhu práce. Doprovodným záměrem je podpora a udržování environmentálního rozvoje. K naplňování jmenovaných cílů jsou směřovány veškeré aktivity firmy. Jejich podnikatelská činnost je provozována v oblasti péče o lesní hospodářství, intravilán a extravilán. Dále se společnost snaží do svých aktivit zahrnout separaci elektroodpadu s jeho možným dalším využitím pro následné zpracování.

Trutnovská zeleň, o.p.s. se hlásí k principům sociálního podnikání a těmito principy se řídí. V roce 2011 obdržel podnik ocenění značkou Ethnic Friendly zaměstnavatel. Tato značka oceňuje práci zaměstnavatelů, kteří se ztotožňují se zásadami rovného zacházení s etnicky odlišným obyvatelstvem a tuto zásadu ve své organizaci dlouhodobě dodržují.

Mimo podnikatelské aktivity sociálního charakteru se Trutnovská zeleň věnuje praktické výuce environmentalistiky, při níž účastníci participují na badatelské činnosti. Jde především o uvědomění si a uchopení problematiky životního prostředí a vlivů člověka. Výsledky činnosti budou použity pro vytvoření podmínek života ohrožených a chráněných druhů v lokalitě. Dále se podnik zabývá provozováním tzv. naučné stezky, při jejíž návštěvě se zájemci seznámí s výjimečností lokality a dostanou příležitost zjistit něco o řešení nejistých otázek regionu (sociální vyloučení, možnosti místní komunity, péče o přírodu a další). Projekt naučné stezky ovlivňují odborníci a široká veřejnost.

Partnery sociálního podniku jsou Ministerstvo práce a sociálních věcí, Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a v neposlední řadě odběratelé jejich služeb. Podnik je uveden v adresáři českých sociálních podniků společnosti P3 a je členem sítě TESSEA, která podporuje rozvoj sociální ekonomiky.

Mezi činnost společnosti patří:

- Práce v lesnictví (sázení, úklid a likvidace křesťu, vyžínání, prořezávky a probírky, zalesňování,...)
- Péče o extravilán a intravilán (údržba parků a zelených ploch, svoz vzniklého odpadu, údržba koryt řek a potoků, sekání luk, úklid pastvin,...)
- Štěpkování
- Separace elektroodpadu (PC a komunikační technika, domácí elektronika, třídění barevných kovů,...)
- Skartace archivního papíru
- Doplňkové činnosti (úklid budov, skladových prostor, sklepů, úklid venkovních prostor,...)

Svou činnost by v budoucnu mohla nově Trutnovská zeleň, o.p.s. provozovat i na území regionu Broumova. Rozhodnutí prozatím nebylo

vyřčeno. Stále probíhají jednání se zástupci broumovské samosprávy a vedením sociálního podniku z Trutnova. (*Trutnovská zeleň, o.p.s., [online]*)

5. Rozhovory

Přes počáteční obtíže, které se objevily během zpracování praktické části práce, se podařilo vyřešit výzkum vhodným způsobem. Na Broumovsku se objevila nedostatečná informovanost o teorii sociálního podnikání a celkově o významu a fungování sociálních firem. Zjištění z předchozí věty posunulo výzkum dále od Broumova. Vzhledem k nevyhovujícímu počtu dotazovaných bylo třeba obrátit se na jiný subjekt. S realizací rozhovorů se pokračovalo na Trutnovsku. V této oblasti vznikla v roce 2010 (viz 4. 2.) sociální firma, která by si ráda k oblastem svého působení připsala region Broumovsko. S vedením města Broumova probíhají již delší čas jednání o možné spolupráci.

Při prvním rozhovoru s vedoucím Odboru sociálních věcí a zdravotnictví se začala formovat myšlenka použití informace o možnosti působení sociálního podniku Trutnovská zeleň v Broumově pro bakalářskou práci. Později, po absolvování druhého rozhovoru se starostou Broumova, začala komunikace s vedením Trutnovské zeleně. Souhlas s poskytnutím rozhovoru velmi pomohl při dalším utváření práce.

Komunikace se všemi oslovenými probíhala bez potíží. Rozhovory se časově pohybovaly okolo jedné hodiny. Počet otázek byl určen pro každého dotazovaného zvlášť. Bylo tak učiněno vzhledem k funkci dotazovaného a jeho vztahu k problematice sociálního podnikání. Pro Odbor sociálních věcí a zdravotnictví a pana starostu bylo vytvořeno šest otázek v prvním případě a čtyři otázky ve druhém případě. Otázky byly zaměřeny na znalost sociální ekonomiky, na možnost podpory sociálních podniků, které by případně mohly na Broumovsku vznikat a na problematiku jejich udržení. Pro sociální podniky bylo vytvořeno šestnáct a čtrnáct otázek. Většina z nich se týkala fungování podniku, některé pak dále financování, současného stavu a taky vztahu k Broumovsku.

5.1. Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

K činnostem, které má Odbor sociálních věcí a zdravotnictví na starosti, patří oblast péče o rodinu, péče o osoby sociálně znevýhodněné z důvodu stáří, zdravotního postižení, sociálního vyloučení, dále pak oblast sociálně právní

ochrany dětí, kurátorství pro dospělé i mládež nebo zajišťování specifických úkonů na úseku zdravotnictví. (Město Broumov, [online])

Důvodem pro výběr R1 ke spolupráci na vytváření bakalářské práce na téma Sociální podnikání na Broumovsku byla značná účast odboru na tvoření podmínek pro zlepšení sociální situace v jeho oblasti působení. Ze strany vedení města, rovněž pak zmíněného odboru, je velká snaha pohnout se z místa a řešit místní sociální problémy. Jedním z možných řešení je podpora sociálních podniků, jež mohou v regionu vznikat. Vedení odboru se vyjádřilo k problematice sociálního podnikání vcelku pozitivně.

Povědomost o sociálním podnikání R1 má a již nějakou dobu se této problematice věnuje. Věnuje se jí jako samotný odbor a pak také v rámci projektu Rozvoj sociálních služeb pro město Broumov, který je pod působením lokálního konzultanta z Úřadu vlády. Uvnitř odboru existuje funkce koordinátora inkluzivních nástrojů, jehož náplní je mimo jiného také shromažďování informací pro subjekty města, neziskové i ziskové organizace a další případné nově vzniklé organizace v oblasti. Strategie poskytovaných informací souvisí s řešením problematiky sociálního začleňování, zaměstnanosti, spolupráce, posílení sociálních služeb. Setkání, na kterém se tyto otázky probírají, je pojmenováno jako lokální partnerství.

Nezaměstnanost je stěžejním problémem regionu, čehož si je odbor vědom a uvádí, že právě skupina občanů s nízkou kvalifikací nebo úplně bez kvalifikace je problémovou skupinou z hlediska umístění do pracovního procesu. Nezaměstnanost je na Broumovsku vysoká (viz 3.2.2.) a prozatím není jasná vize o případném zlepšení stavu nebo vzniku nové komerční společnosti, která by mohla pomoci zaměstnat určité procento obyvatel. Jako znevýhodnění je brána poloha regionu, jeho špatná dopravní dostupnost a snad také označení CHKO.

Sociální firma je odborem brána jako jedno z vhodných řešení. Měla by na Broumovsku svůj potenciál nejen v lidech, ale i v možnostech vykonávání svých aktivit. Možné aktivity jsou jakékoliv úklidy prostor venkovních i vnitřních a případně zemědělství. Na podobném principu (úklidy) funguje sociální firma Trutnovská zeleň, o.p.s., která je s odborem v kontaktu. Zásadní překážku v přesunutí aktivit Trutnovské zeleně na Broumovsko vidí odbor v eventuální

konkurenci technickým službám, jež jsou příspěvkovou organizací města. Další překážkou mohou být pro zatím nejasné náklady.

Spolu s koordinátorkou inkluzivních nástrojů je R1 v kontaktu s vedením Trutnovské zeleně a rád by v budoucnu tento sociální podnik navštívil a mohl by tak být ucelen obrázek o dosavadních získaných informacích. Manažerka trutnovské sociální firmy byla pozvána na Radu města Broumova a prezentovala, již před nějakým časem, činnost podniku. Jako důležitý prvek odbor vnímá, aby se město chtělo do jejich aktivit zapojit. Bohužel se objevila určitá míra nelibosti od některých radních, ale každý má na věc svůj názor.

R1 je známa existence sociálního podniku v Broumově (Centrum služeb Broumov tiskárna). Dokonce se zástupci odboru zúčastnili slavnostního otevření podniku a odbor samotný zadal tiskárně zakázku. Sociální podnik přizvali také na setkávání lokálního partnerství, od čehož si odbor slibuje vzájemné poskytování informací. Z toho také vyplývá podpora takových podniků, jelikož podpora finanční není ze strany odboru možná, je možná pouze ta nefinanční. Jednalo by se o získávání a poskytování informací sociálním podnikům, o snahu prosadit, doporučit nebo vysvětlit městu přínosy. Na prvním místě jsou peníze a město to bude zajímat natolik, kolik prostředků do toho konceptu bude muset vkládat.

Pozitiva sociálního podnikání jsou z pohledu odboru pro region veliká. Podniky by v první řadě přinesly práci lidem, kteří ji tu potřebují. Nějaká práce zde je, ale ne pro nekvalifikované lidi. Snad jen práce sezónní, ale ta je v menší míře. Neobsáhla by celou potřebnou skupinu. Dalším pozitivem je chuť většiny nezaměstnaných pracovat. Ti, kdo pracovat chtějí, by uvítali jakýkoliv zdroj příjmů v podobě stálého pracovního místa. Na jednodušší pracovní činnosti je tu potenciál obrovský vzhledem ke složení obyvatel a těch, kteří jsou vedeni na úřadu práce. Pokud by město zjistilo, jaký má sociální podnikání přínos, například právě zvyšování zaměstnanosti, tak by se rozhodně snažilo přispět i finančně. Ale ta otázka financí je hlavní limitem.

R1 na otázku, v jaké oblasti tu mohou vznikat další sociální podniky, nevedl přesnou odpověď. Je podle nich velmi důležité, aby podnik pomáhal lidem, a potom už je jedno jakou pracovní činností. Sociálně znevýhodněnou skupinu, kterou by bylo potřeba nejvíce zaměstnat, nejde specifikovat. Pomoc

potřebují všechny sociálně znevýhodněné skupiny, ale přednost musí být dána těm, jež skutečně chtějí pracovat a přivydělat si.

Potenciál pro udržení a další rozvoj sociálních podniků v regionu vidí odbor především ve zkušeném realizátorovi podobných služeb. Ideální by bylo přesunout určité know how do Broumova. Mohlo by to takto jít případně s podnikem Trutnovská zeleň, ale tato věc je stále v projednávání. Trutnovský podnik se zabývá údržbou zeleně a je tak možnou konkurencí pro technické služby.

Při vzniku sociálních podniků v Broumově, by město mohlo pomoci pronájmem prostor. Řada z městských prostor je totiž nevyužitá. (více viz příloha č. 5)

5.2. Útvar starosty

Při plánování rozhovorů k tématu sociálního podnikání v regionu bylo nutné vzít v úvahu, jaký názor mimo sociálních podniků, může mít vedení města. Protože právě postoj města je důležitý pro dobrý start sociální firmy. Z tohoto hlediska se jako vhodné jeví oslovit R2.

R2 se k sociálnímu podnikání vyjádřil ve své podstatě stejně jako vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví, tedy pozitivně. Podle názoru R2 sociální podnikání v Broumově začíná. Jeden projekt na zaměstnatelnost osob z oblasti Broumovska běží pod místním občanským sdružením, Agenturou pro rozvoj Broumovska. První fáze projektu je již hotova, ale město se na této aktivitě nepodílelo. Stejně to bylo i s Centrem služeb tiskárna Broumov, kde měli zpočátku problémy. Tiskárnu R2 nenavštívil, protože v době, kdy bylo její otevírání, probíhalo zasedání zastupitelstva.

Pojem sociální podnikání R2 chápe jako správný krok tím směrem, aby se peníze nedávaly zadarmo. Aby se každý, koho se to týká, musel o svou odměnu zasloužit. Člověka to potom někam posune. Časem bude zjišťovat, že má povinnost a potřebu něco dělat a dostávat za to odpovídající finance. Aktuálně jsou věci nastaveny tak, že pokud člověk dostává něco zadarmo, tak ho to nijak nevychová a žádné návyky si neudrží. V Broumově je zapotřebí lidí, kteří budou zodpovědní sami za sebe, a k tomu by mohl eventuelní sociální podnik přispět.

Na Radě města proběhla diskuse s manažerkou sociální firmy Trutnovská zeleň zhruba před rokem. Dotyčná nabízela pomoc při zakládání sociálního podniku na stejné bázi, jako má její podnik v Trutnově. V tom období vedení města nedokázalo nabídku uchopit a využít ji. Uskutečněná návštěva a představení tohoto konceptu pomohlo zastupitelům uvědomit si, že tato služba řeší nejen sociální problém. Zastupitelé si museli vše promyslet, protože přímo přesunutí firmy Trutnovská zeleň do Broumova představuje určitým způsobem konkurenci technickým službám a také řemeslníkům, kteří pracují pro město. Nenašlo se společné nadšení, ale postoj lidí ze zastupitelstva je nyní vlídnější.

Poslední čísla hovořící o nezaměstnanosti se pohybují mezi 12 a 13 %. Ze své pozice vidí starosta, kolik je ve městě práce, ale nejsou na to finance. Realizuje se zde několik věcí. Například vzniklo Centrum pro rodinu, u něhož je patrné, o kolik romským dětem pomohlo. Poskytovaná výchova a péče má na ně vliv nejen díky prostředí, v němž se setkávají. Do centra začali docházet samostatně a rádi. Prozatím se projekt jeví jako úspěšný. Zpočátku byly potíže, jak obhájit činnost centra před lokální většinou společností. Názory se lišily a jednoduché vysvětlování to nebylo. Takové spory jsou ale přirozené.

Koncept sociálního podnikání město do této doby nebralo příliš na vědomí. Pokud ale sociální podniky mají v Broumově dále vznikat a jejich první kroky budou úspěšné, pak je jasné, že těžit z toho může také město. Úspěšnost a kvalita služeb sociálních podniků dokáže, jaké jsou jejich dopady na společnost. Podporu bude město následně schopno vyjádřit formou zadávání zakázek.

Složení obyvatel Broumova je rozpačité a sociální firma je cesta, jak zabraňovat prohlubování stávajících problémů. Je to nová možnost, jak potřebným lidem pomoci. (více viz příloha č. 6)

5.3. Centrum služeb Broumov, s.r.o.

Centrum služeb Broumov tiskárna je jediným současným fungujícím sociálním podnikem v regionu Broumovsko. Firma vznikla z dotací EU a snaží se regionu pomoci při řešení otázky zaměstnanosti.

R3 bez rozmýšlení uvádí odpověď na první otázku. Mluví o významu sociálního podnikání, který pro ni má. Podporuje zaměstnávání znevýhodněných osob, pro něž pracovní nabídky nejsou snadno dostupné.

Podnik byl s největší pravděpodobností založen na základě grantové výzvy pro sociální ekonomiku. Prvotní nebyl zájem založení sociálního podniku a pak hledat k němu pomocnou finanční ruku. Vznikl tedy z dotací, ale se sociálním záměrem zaměstnat osoby se zdravotním omezením a osoby pečující o osobu blízkou. Zaměření právě na tyto dvě skupiny vyplynulo z výzkumu. Celkově zaměstnanců má firma čtyři a z toho dvě jsou z cílové skupiny zdravotně omezených. Pro osoby z cílových skupin byla vytvořena tři pracovní místa, ale aktuálně je jedno volné, ale v dohledné době by se mělo obsadit.

Pracovnice jsou zaměstnané na zkrácený, třetinový úvazek a vykonávají v tiskárně dokončovací práce. Prošli si školením ovládnutí tiskařského stroje, ale při určitých problémech jim pomáhá vedoucí tiskárny nebo administrativní pracovnice. Dvě zaměstnané pracovnice dokážou své povinnosti plnit zcela samostatně. S náborem na vytvořená místa nebyl problém. Včasná inzertní propagace a pomoc úřadu práce byla velkou podporou. Z lidí, které nebylo možno zaměstnat, se vytvořil seznam potencionálních uchazečů, uvádí R3.

Broumovsko je vyloučená lokalita z hlediska nízké vzdělanosti. Lidí s tímto znevýhodněním je to hodně. Ale ze zkušenosti z projektu Podpora zaměstnatelnosti osob se základním vzděláním na Broumovsku vyplývá, že ti lidé nemají příliš velký zájem. Poloha regionu by nemusela být velkou překážkou, jsou zde klasické komerční podniky, které fungují dobře. Hlavním problémem lokality je neochota a nezájem o pracovní příležitost, konstatuje R3.

Budování vztahů s okolím probíhá, dle dosavadních zkušeností, správným směrem. Firmy z okolí, živnostníci i okolní obce začínají být stálými zákazníky tiskárny. Start firmy nebyl podle očekávání, ale pomalu se začíná stav věci zlepšovat a vztahy se budují. Vzhledem k činnosti tiskárny a jejího udržení do budoucna se již nyní uvažuje nad doprovodnými letními programy a akcemi pro turisty.

Podnik prozatím funguje na dotacích, z nichž byly uhrazeny tiskařské stroje a jsou hrazeny náklady na mzdy zaměstnanců. Finanční podpora končí

s koncem letošního roku a je tedy nutné přemýšlet, co se bude dít dál. Dosavadní stav zakázek je přiměřený, ale bohužel nedosahuje takových rozměrů, jakých by bylo potřeba. Vydělané finance se otočí zpět do podniku. Pokryjí náklady spojené s chodem tiskárny. Každý měsíc se ta částka pohybuje okolo 20 000 Kč.

Čerpání informací a nápadů v tuto chvíli neprobíhá. Firma nemá stálé kontakty s jinou sociální firmou a není ani členem sítě organizací. Na základě vysloveného doporučení možná dojde k zápisu do adresáře sociálních firem v ČR. Politická podpora pro celý tento koncept není vyjádřena tak, jak by měla být. Může to být dáno nedostatečnou informovaností politiků samotných. Z toho hlediska potom celkově veřejnost nemá o sociálním podnikání dostatek vhodných informací, které by mohly pomoci příznivým ohlasům obyvatel konkrétní lokality k problematice. Stejně tomu je ze strany města Broumova, dodává R3. Město se staví k sociálnímu podnikání svým zvláštním způsobem.

Obrovským a jednoznačným pozitivem, který by regionu sociální podniky přinesly, je práce lidem. Protože lidí, kteří tu práci potřebují, je tu hodně. A limitem je například skutečnost, že na Broumovsku je Centrum služeb Broumov jedinou sociální firmou. Pokud by zde existovaly i jiné podniky, lépe by se spolupracovalo a vyměňovaly by se zkušenosti, upřesňuje R3. Potenciál souvisí s podporou města a celkově ze strany státu a udržitelnost je závislá na zakázkách, na stálých klientech. (více viz příloha č. 7)

5.4. Trutnovská zeleň, o.p.s.

Rozhodnutí oslovit sociální firmu Trutnovská zeleň, jež se snaží proniknout na území Broumova, vyšlo z rozhovoru s vedoucím Odboru sociálních věcí a zdravotnictví v Broumově, během něhož jsem se o této vizi dozvěděla. Rozšíření výzkumu o možný přesah trutnovského podniku do Broumovské kotliny poskytuje práci další náhled na rozvoj sociálních podniků ve zmíněném kraji. Rozhovor byl veden s manažerkou podniku.

První položená otázka se týkala osobní vazby ke konceptu sociální ekonomiky, sociálního podnikání. Odpověď byla pojata široce, ale hlavní myšlenka zůstala jasná. Zaměření pouze na tyto dva pojmy, není zcela adekvátní. Jde o to chápat pojem sociální. Ti sociálně vyloučení lidé mají velké

omezení, ztratili pracovní návyky a nejsou schopni vytvářet ekonomické aktivity. V současné době jsou na ministerstvu trendy, které sociální podnik srovnávají s klasickým konkurenceschopným subjektem. Podle názoru manažerky Trutnovské zeleně toto není možné. Pokud se na lidech se znevýhodněním vyžadují nároky totožné jako na lidech bez znevýhodnění, tak je třeba vzít v úvahu, že každý člověk musí mít kvalitní zázemí a po příchodu ze zaměstnání neřešit své existenční problémy. Od lidí, kteří přijdou do sociálního podniku a chtějí tam pracovat, nelze vyžadovat 100% výkony. Někdy dokážou pracovat pouze na 50 % a jindy třeba jen na 25 %. Důležité je, aby pracovníci sociální firmy cítili potřebu pomoci těmto lidem. Ve chvíli, kdy se lidem ve firmě vrátí jejich návyky a dostanou se blíže obvyklému životu, měl by sociální podnik takové lidi poslat do klasického pracovního prostředí, jinak zůstanou stále na stejné úrovni a neporostou. Sociální firma se dá považovat za start pro nový život, neměla by být konečným zaměstnavatelem. V České republice to není aktuálně vnímáno stejně.

Přesvědčení založit sociální firmu vyplynulo z rodiny. R4 uvádí, že rodiče jí vždy vštěpovali pomoc lidem, jež ji potřebují. Vzniká tu postupně taková společnost, kde není příliš zájem o nesnáze těch, kteří ztratí zaměstnání. Ale většina lidí bez zaměstnání pracovat chce. Z toho důvodu R4 sociální podnik založila a rozvíjí.

Sociální podnik Trutnovská zeleň se primárně snaží zaměstnávat osoby bez domova, osoby romského etnika a zdravotně znevýhodněné skupiny. Praxe však dokazuje, že skupiny, na něž je firma primárně zaměřena, nelze specifikovat, je to různorodé. K práci s vyloučenými skupinami je vždy potřeba sociální pracovník, aby s lidmi pracoval na jejich individuálních příbězích. Překážkou nicméně zůstává, že k tomu, aby bylo možné zaměstnat pro osoby znevýhodněné sociálního pracovníka, je třeba mít dostatek finančních prostředků na jejich platy. Jenže tito lidé nejsou schopni vytvořit takový dostatek prostředků. Vytváření prostředků těmito lidmi je omezeno rozměrem jejich handicapů.

V současné době má firma 6 zaměstnanců kvůli zimnímu období, kdy není mnoho pracovních možností. Pomalu ale přichází sezóna a v konečném součtu bude mít podnik do 20 zaměstnanců včetně manažerů. Vedení se

pravidelně podílí na vykonávání zakázek. Chodí s lidmi z cílových skupin pracovat. Ti lidé potom daleko lépe přijmou pozici, ze které se jim nařizují úkony. Cítí, že se na ně nikdo nepovyšuje. Na zaměstnance jsou nastaveny snížené nároky spojené s výkonem jejich práce. U každé pracovní skupiny, jsou dvě ve firmě, je jeden asistent, jenž rozděluje úkoly. Nezbytností musí být znalost osobních situací zaměstnanců a dle toho úkoly rozdělovat. Dále je důležité motivovat pracovníky k výkonu, dodávat jim nezbytnou energii, aby byli schopni znovu s chutí pracovat.

Ministerstvu je potřeba dokázat, jak práce s takovými lidmi vypadá. Nejsou schopni dosáhnout výkonů jako lidé v továrně, i když opravdu pracovat chtějí. Nejde jim to, mají s tím problém po dlouhé odmlce, kterou prožili různě. Stát by si toto měl uvědomit a pomoci sociálním podnikům finančními prostředky, úlevami. Sociálním firmám se musí pomoci, tak je nastavená původní koncepce, ale v ČR to bohužel takto dosud nefunguje. Existují u nás sociální firmy, kterým se daří, jsou úspěšní, ale ne z pohledu sociálního podnikání. Protože patří k subjektům, jež klasicky podnikají a ten podnik sociální je pouze vedle jejich hlavní činnosti.

Zapojování pracovníků do rozhodovacích procesů se dodržuje. Problémy, které se týkají firmy, řeší celý tým. Neplatí to však na manažerské věci. R4 uvádí, že si pracovníci z cílových skupin sami určují přestávky, podílejí se na řešení konfliktů. Mají možnost se vyjádřit. Podnik zaměstnává osoby z místa svého působení, z Trutnova. Vazby s městem ale bohužel nejsou na dobré úrovni. Vedení města Trutnovskou zeleň nepodporuje. Zajímavá spolupráce je ale například s Lesy ČR nebo s organizacemi, které pro ně pracují. Aktivity sociálního podniku přesahují region Trutnovsko. Nejdále jezdí kvůli práci za Opočno, kde je s nimi místní firma spokojena. Letos se bude kooperace s největší pravděpodobností opakovat. U sociálních firem má rozpočet platnost od 1. 1. do 31. 12. a dokud nejsou řádně smlouvené a podepsané smlouvy, tak není nic jisté.

Otázka výdajů a tržeb komentuje R4, že prozatím nejsou zakázky takové, jaké by měly být, a dodává údaje. Mzdové náklady činí 1 800 000 Kč, celkové náklady pak 2 500 000 Kč a zhruba 800 000 – 900 000 Kč je vlastní zisk. Trutnovská zeleň funguje na principech vícezdrojového financování.

Vlastní činnost pokryje 25 – 30 %. Dary od fyzických osob se pohybují okolo 5 % a zbytek představují dotace a granty. Současný stav by se měl postupně zlepšovat, zatím bylo nutné podnik nastartovat. Výdělky investuje firma zpět do firmy a zaměstnanců ze znevýhodněných skupin.

Spolupráce s jinými sociálními podniky aktuálně neprobíhá a ze strany Trutnovské zeleně k tomu není negativní postoj. Spolupráci se nebrání. Podnik se zapojil do sítě organizací TESSEA a nově je také členem Klubu sociálních podnikatelů. Inspiraci a nové podněty čerpají ze zahraničí od přátel. Stejně tak TESSEA v rámci svých konferencí poskytuje inspiraci ze zahraničí. U nás politická scéna nepodporuje sociální podnikání, nemají ten koncept možná ani zcela uchopený. R4 sdělila, že stejně tak oni si nejsou jisti, jestli koncept uchopili správným směrem, ale podstatné je, se učit. Poslední dobou se zdá, že někteří politici začínají vidět výhody sociálního podnikání pro ČR.

Broumovsko vidí R4 jako krásnou oblast. Pohybuje se v regionu od 80. let a přiklání se k názoru, že se jedná o sociálně vyloučenou lokalitu. Dodává k tomu, jak velký problém by mohl nastat, kdyby se tomu regionu nepomohlo. Sociální firma s promyšlenou podnikatelskou aktivitou a adekvátními službami by byla pro Broumovsko zřetelnou pomocí. Sociální firma by zde ale potřebovala silnou oporu města. A kdyby Broumov podpořil takové podniky, tak například po roce může zhodnotit jejich přínos.

Podnik Trunovská zeleň vede jednání s představiteli města o přesunutí jejich aktivit na Broumovsko. Jednání nejsou u konce a není tedy nic rozhodnuto. Pozitiva v regionu pro rozvoj sociálního podnikání jsou zřejmá. Romska otázka je tu živá a také je to první věc, která se většině lidí vybaví, když se řekne Broumov. R4 konstatuje, že nejde pouze o Romy. Sociální otázka tu není jednoduchá. Jedním pozitivem by tedy mohlo být zviditelnění Romů v pracovním procesu. Tím může vyrůst celý region, vymizí předsudky a vše dokáže pomoci turismu. Což je parketa, jež může být pro sociální podnikání využita. Naopak limitů ohrožujících rozvoj sociálních firem v kraji je značné množství. Větším limitem je postoj města, který by nebyl pro podpoření sociálních podniků. Jinými jsou neznalost konceptu, vnímání občanů této problematiky atd. Od města je nejdůležitější dávat práci, dávat zakázky a s tím souvisí udržitelnost takových podniků na Broumovsku. Pro jejich udržitelnost je

podpora města klíčová. A samozřejmě dostatek práce nejen v regionu je další krok k udržitelnosti.

Sociální podniky, dle R4, nejsou určeny pro konkrétní typy lokalit. Jde především o účelný nápad pro činnost podniku, který by ale neměl brát práci jiným subjektům v oblasti působení. Měli by spolu spolupracovat.

Závěrem R4 doplňuje, jak potřebné je zdůrazňovat, že stát musí sociálním firmám pomáhat. A sociální firmy pomáhají státu, musí vzájemně komunikovat a být ve vztahu součinnosti. R4 se dále přiklání k mottu: „...pokud nepomůžeme těmto lidem, tak nebude nikdo bohatý a budeme všichni chudí.“ (více viz příloha č. 8)

5.5. Závěr rozhovorů

Absolvování rozhovorů se dvěma zástupci broumovské samosprávy a dvěma zástupci sociálních podniků přineslo zajímavý pohled na problematiku. Na jedné straně je postoj vedení města a osloveného odboru a na straně druhé je postoj sociálních podniků. Shodných znaků pro všechny oslovené není mnoho, ale tím hlavním, co spojuje jejich představy o sociálním podnikání, je možnost dát potřebným lidem zaměstnání. To bylo ve všech rozhovorech jasné pozitivum konceptu sociální ekonomiky. K dalším pozitivům ze strany sociálních podniků lze zařadit možné vymizení předsudků o Broumovsku, vymizení předsudků samotných obyvatel města vůči znevýhodněným skupinám nebo jednoznačně rozvoj regionu samotného, což by znamenalo i rozvoj turismu. A to může být další oblast pro působení sociálních podniků.

Co je vnímáno jako limity vztahující se k vizi sociálního podnikání, tak se opět projevuje ve dvou odlišných rovinách dle dotazovaných. Zástupci samosprávy vidí jako zásadní limit finance. Finanční zátěž pro město je problémem. Oba zástupci města se však shodně vyjádřili k podpoře sociálních podniků, až po jejich úspěšném startu a funkčním období. Naopak pro sociální podniky je limitem právě ta skutečnost, že by město nepodpořilo jejich koncept. Další limit z pohledu sociálních podniků je nedostatečné uchopení a pochopení vize sociálního podniku obecně. S tím pak může být spojena počáteční zdrženlivost města podpořit činnost těchto firem. A překážka se může objevit mimo uvedeného také v podobě nelibosti mezi

občany. To, jakým způsobem lidé vnímají události kolem nich, v tomto případě sociální podniky, dokáže vyvolat obtíže s prosazením záměru a s rozvojem provozu.

Co se týká otázky udržitelnosti, město se domnívá, že v tomto směru by to bylo žádoucí zainteresovat odborníka, který má již s provozováním sociálních podniků zkušenosti. Dalším krokem udržitelnosti by mohlo být přesunutí sociálně podnikatelského záměru, jež je funkční na jiném místě, do Broumova. Naproti tomu oslovené sociální podniky vidí svou udržitelnost v pozitivním postoji města. Ideálně by je mělo podporovat formou zadávání zakázek. Samozřejmě jsou pro udržení podniků důležité zakázky i u jiných subjektů.

Celkově se výsledky výzkumu dají přirovnat k poznatku, že praxe mnohdy nekoresponduje s teorií, alespoň ne v tomto případě. Podniky necítí pro své působení politickou podporu a je pro ně tedy v nemálo případech těžké se na příslušných místech prosazovat. Přesto má koncept sociálního podnikání, ve svých vizích, spolupráci s městy a obcemi, potažmo s krajem a státem, zakotvenou. Praxe však dokazuje v mnohých případech opak. Broumovsko je v tomto ohledu na pomezí dobrých vztahů a žádných vztahů. Prozatím spolupráce formou přímé podpory neprobíhá, ale město se jí v budoucnu nebrání. Hlavní překážkou jsou finance.

Závěr

Hlavním cílem předložené bakalářské práce bylo zjistit, jaký potenciál má Broumovsko pro vznik a udržení sociálních podniků. Během zpracovávání výzkumné části práce se ukázalo, že koncept sociální ekonomiky není v Broumově mezi lidmi skutečně příliš rozšířen, a to dokonce ani u lidí, jež by k tomu mohli mít blízko. Z velké části se jedná pouze o povrchové povědomí o existenci sociálních podniků. Je možné usuzovat, že příčin tohoto stavu může být několik. Koncept není legislativně podložen a to vrhá stín na jeho rozvoj. To může být jedna věc. Druhá věc s tím úzce souvisí, může to být zaviněno problematickým vývojem sociální ekonomiky v Čechách po roce 1948. Důvodů může být tedy několik, ale současný stav je takový, jaký je a můžeme jen doufat v jeho zlepšení. Výzkum byl, vzhledem k této události, zúžen na osoby povolané promluvit k tématu a rozšířen o sociální podnik z jiné oblasti, z Trutnova. Tento podnik uvažuje o přesunutí svých činností na Broumovsko. Povolané osoby z Broumovska byly zástupci města, konkrétně vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví a starosta města. Oba tyto představitelé mají s tematikou sociálních podniků jisté zkušenosti, jelikož probíhají jednání se zmíněným sociálním podnikem z Trutnova. Je to víceméně aktuální záležitost. A posledním povolaným byl v Broumově jediný existující sociální podnik.

Výzkum prokázal, že Broumovsko je vhodnou lokalitou pro zakládání sociálních podniků. Sociální podniky by mohly přispět ke snížení nezaměstnanosti (viz. 3.2.2.) a k celkovému rozvoji regionu. Oblastí pro jejich působení je několik. Ten existující se pohybuje na poli digitálního tisku. Další podniky by mohly působit v environmentální nebo kulturní oblasti, v oblasti turismu či v zemědělství. Z rozhovorů jasně vyplynulo, že největší bariérou pro vznik takových podniků v regionu jsou finance. Názory na formu této finanční podpory jsou ale dva, jeden ze strany města a druhý ze strany sociálních podniků. Město, pokud by mělo na vzniku participovat, vidí tyto firmy jako finanční zátěž. Problematické by ovšem bylo také to, v jakém směru by případný podnik vznikl, neboť firma Trutnovská zeleň, o.p.s., která by se ráda na Broumovsko dostala a předala tak své know how dál, může být chápána jako potenciální konkurence technickým službám, jež jsou příspěvkovou organizací města. V tomto momentu nastává problém, jak by se to dalo vyřešit. Pro město by bylo

ideální, kdyby se vzniklé sociální podniky prokázaly jako prosperující a následně by mohlo dojít k jejich podpoře. V každém případě ze strany vedení města není negativní postoj k tématice sociálních podniků, ani k jejich vzniku zde. Sociální podnik, z Broumova i z Trutnova, vidí finance sice jako problém, ale z toho pohledu, že by je město nepodpořilo formou zakázek. To vidí oba podniky shodně jako bariéru. Postoj města vůči nim je velmi důležitý, jak pro rozvoj, tak pro udržitelnost. A k tomuto stanovisku se přikláním. I podle mého názoru sociální podniky musí úzce spolupracovat s městem, s obcemi.

Cíl práce byl podle mého názoru naplněn pouze z části. Potenciál pro vznik sociálních podniků Broumovsko bezpochyby má. K jejich případné udržitelnosti toho bohužel mnoho povědět nelze. Vzhledem k tomu, že sociální podnik Centrum služeb Broumov je jediným sociálním podnikem v oblasti, jeho činnost je do konce roku 2013 hrazena z evropských fondů a funguje krátkou dobu a firma Trutnovská zeleň v tuto chvíli pouze projednává možnost rozšíření svého působení i do regionu Broumovsko, tak nelze jednoznačně vypovědět, na čem závisí udržitelnost sociálních podniků na Broumovsku. Role města je ale zcela jistě jednou z klíčových spolu s dostatkem pracovních příležitostí i od jiných subjektů. Udržitelnost ale závisí také na zájmu osob z cílových skupin pracovat, na chuti s nimi pracovat, na chuti podnik rozvíjet, atd.

Navrhovala bych městu, aby důkladně zvážilo nabídku Trutnovské zeleně a přemýšlelo o zkombinování práce technických služeb a zmíněného podniku. Po určité, předem stanovené době, by se zhodnotila úspěšnost a ukázala by se pozitiva či negativa. Toto rozhodnutí by mohlo nastartovat nový sociální podnik a být prvním krokem k rozvoji regionu tímto způsobem.

Téma udržitelnosti sociálních podniků na Broumovsku zůstává prozatím otevřené. Práce může sloužit jako informace o současném stavu a může poskytnout inspiraci pro hlubší zkoumání problematiky sociálního podnikání v regionu Broumovsko.

Použité zdroje

Knihy

DOHNALOVÁ, M. PRŮŠA, L., et al. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1

DOHNALOVÁ, M. et al. *Sociální ekonomika – vybrané otázky*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i., 2009. 92 s., ISBN 978-80-7416-052-3

DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. 1. vyd. Brno: Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, NAUMA, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1

DOHNALOVÁ, M. Podmínky pro vznik sociální ekonomie v ČR. In: *Sociální stát a sociální ekonomie: hrozba, přežitek nebo příležitost?*. 1. vyd. Teplice: BTI Centrum, s.r.o., 2003, 13 - 29. ISBN 80-7044-475-4.

DURDISOVÁ, J. et al. *Sociální politika v ekonomické praxi*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2005, 246 s. ISBN 80-245-0850-8

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2

HUNČOVÁ, M. *Ekonomický rozměr občanské společnosti*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2004. 180 s. ISBN 80-7044-605-6

KOŠŤÁL, Z. *Dějiny Broumova a Broumova*. 1. vyd. Broumov: Městský národní výbor Broumov, 1990, 168 s.

TESSEA. *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR*. 1. vyd. Praha: Nová ekonomika, o.p.s., 2011. 63 s. ISBN 978-80-260-0934-4

FEIERABEND, L. *Zemědělské družstevnictví v Československu do roku 1952*. 1. vyd. Ve Volarech: Stehlík, 2007. ISBN 978-80-86913-03-2

Internetové zdroje

DUŠKOVÁ, J. *Současná sociální ekonomie a její zdroje* [online]. Brno, 2009, Disertační práce. Masarykova Univerzita. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/11905/esf_d/Verze_pro_vlozeni.pdf.

EQUAL: *Sociální firma – nový model zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce.* [online]. 2008 [cit. 2013-03-20].

Dostupné z: http://www.equalcr.cz/files/clanky/1289/02_Fokus.pdf

ORFEUS: *Sociální ekonomika.* [online]. rok nev. [cit. 2013-03-20] Dostupné

z: http://www.orfeus-cr.cz/files/files/pdf/SE_Navrhy_skolstvi_cistopis.pdf

ESFCR: *Výzva pro předkládání grantových projektů OP LZZ „Sociální ekonomika“.* [online]. 2011. [cit. 2013-03-20] Dostupné

z: http://www.esfcr.cz/file/7884_5_1/download/

ESFCR: *Podpora zaměstnatelnosti osob se základním vzděláním na Broumovsku.* [online]. 2012. [cit. 2013-03-20] Dostupné

z: <http://www.esfcr.cz/projekty/podpora-zamestnatelnosti-osob-se-zakladnim-vzdelanim-na>

Odkazy na internetové stránky

<http://www.p-p-p.cz/>

<http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Broumov>

<http://www.csbroumov.cz/>

<http://www.trutnovskazelen.cz/>

<http://broumov.net/>

<http://www.socialnifirmy.cz/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Otázky pro Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Příloha č. 2 – Otázky pro Útvar starosty

Příloha č. 3 – Otázky pro Centrum služeb Broumov, s.r.o.

Příloha č. 4 – Otázky pro Trutnovskou zeleň, o.p.s.

Příloha č. 5 – Přepis rozhovoru s Odborem sociálních věcí a zdravotnictví

Příloha č. 6 – Přepis rozhovoru se starostou

Příloha č. 7 – Přepis rozhovoru s Centrem služeb Broumov, s.r.o.

Příloha č. 8 – Přepis rozhovoru s Trutnovskou zelení, o.p.s.

Příloha č. 9 – Mapa Broumova

Příloha č. 10 – Leták Centra služeb Broumov

Příloha č. 1

Otázky pro Odbor sociálních věcí a zdravotnictví v Broumově

- 1) Znáte sociální podnikání?
- 2) Navštívil jste někdy sociální podnik? Jak na Vás působil? Jste v kontaktu? Má, podle Vašeho názoru, přínos pro toto místo?
- 3) Můžete (jako odbor) podniky tohoto typu podporovat? Jak?
- 4) Jaká vidíte pozitiva a jaké limity sociálního podnikání v tomto regionu?
- 5) V jaké oblasti, podle Vás, mohou vznikat další takové podniky? Pro kterou vyloučenou skupinu?
- 6) Kde vidíte potenciál pro další rozvoj sociálních podniků zde na Broumovsku?

Příloha č. 2

Otázky pro Útvar starosty

- 1) Znáte sociální podnikání?
- 2) Jak se na tuto problematiku díváte ze své pozice? Víte o existenci sociálního podniku v Broumově?
- 3) Může město Broumov takové podniky podporovat? Jak?
- 4) Kde vidíte potenciál pro rozvoj sociálních podniků zde na Broumovsku?

Příloha č. 3

Otázky pro Centrum služeb Broumov, s.r.o.

- 1) Co pro Vás znamená sociální ekonomika, sociální podnikání?
- 2) Jaká byla Vaše motivace podnik založit? Co Vás k tomu přimělo?
- 3) Která znevýhodněná skupina obyvatel je předmětem Vašeho podniku?
Proč právě tato?
- 4) Kolik máte zaměstnanců?
- 5) Máte snížené nároky na pracovní výkon zaměstnanců?
- 6) Považujete Broumovsko za vyloučenou lokalitu? Ať už z hlediska dopravní infrastruktury, nižší vzdělanosti, nezaměstnanosti, infrastruktury služeb atd.
- 7) Využíváte místní zdroje? Jaké? A jaké máte vztahy s okolím – úřady, jiné podniky?
- 8) Máte vícezdrojové financování? (%) Jaké jsou ty zdroje?
- 9) Můžete se vyjádřit k dosavadnímu fungování podniku? Jak se Vám daří?
- 10) Inspirujete se z jiných podniků u nás nebo ze zahraničí? Spolupracujete?
Jste součástí nějaké sítě organizací?
- 11) Máte pocit, že politická scéna spíše podporuje sociální ekonomiku nebo naopak?
- 12) Jaká vidíte pozitiva a jaké limity sociálního podnikání v tomto regionu?
- 13) Kde vidíte potenciál pro další rozvoj těchto podniků zde na Broumovsku?
- 14) Na čem závisí udržitelnost sociálních podniků? (konkrétně na Broumovsku)

Příloha č. 4

Otázky pro Trutnovskou zeleň, o.p.s.

- 1) Co pro Vás znamená sociální ekonomika, sociální podnikání?
- 2) Jaká byla Vaše motivace podnik založit? Co Vás k tomu přimělo?
- 3) Která znevýhodněná skupina obyvatel je předmětem Vašeho podniku?
Proč právě tato?
- 4) Kolik máte zaměstnanců?
- 5) Máte snížené nároky na zaměstnance?
- 6) Zapojujete členy/pracovníky do rozhodovacích procesů?
- 7) Využíváte místní zdroje? Jaké? A jaké máte vztahy s okolím – úřady, jiné podniky?
- 8) Jak si Váš podnik stojí v současné době? Jaký máte rozsah? (jaké máte např. výdaje, tržby?)
- 9) Máte vícezdrojové financování? (%) Jaké jsou ty zdroje? Jaké jsou Vaše finanční toky? Kde čerpáte peníze – na benzín, platy, údržbu, ...?
- 10) Jak nakládáte s výdělkem?
- 11) Inspirujete se z jiných podniků u nás nebo ze zahraničí? Spolupracujete? Jste součástí nějaké sítě organizací?
- 12) Máte pocit, že politická scéna spíše podporuje sociální ekonomiku nebo naopak?
- 13) Jak se díváte na oblast Broumovska? Může se jednat o tzv. sociálně vyloučenou lokalitu? Z hlediska dopravní infrastruktury, infrastruktury služeb, nezaměstnanosti,...
- 14) Jaká vidíte pozitiva a jaké limity sociálního podnikání v regionu Broumovsko?
- 15) Co je podle Vás klíčem k udržení sociálních podniků na Broumovsku? I kdekoliv jinde...
- 16) V jaké oblasti by bylo ideální sociální podniky zakládat? Hraje v tom lokalita (podle Vašeho názoru) nějakou roli?

Přepis rozhovoru s Odborem sociálních věcí a zdravotnictví = R1

1) Znáte sociální podnikání?

No, sociální podnikání znám, mám o něm povědomost. A už nějaký čas se touto problematikou trošku zabýváme, jak v rámci třeba našeho odboru, tak i v rámci vlastně projektu Rozvoj sociálních služeb pro město Broumov, kde působí i lokální konzultant z Úřadu vlády, potažmo teď i koordinátor inkluzivních nástrojů. Vlastně na tuto myšlenku nás přivedla ta agentura Rady vlády pro sociální začleňování, která tady působila, která vlastně ten projekt Rozvoj sociálních služeb pro město Broumov víceméně napsala, připravila a který vlastně teďka realizujeme. A koordinátor inkluzivních nástrojů by měl nějakým způsobem promýšlet různé strategie na to, aby se tady v rámci organizací, které jsou zde dostupné, například město, úřad, úřad práce, tak samozřejmě nějaké neziskové organizace i ziskové organizace a případně další potencionální firmy a organizace, které by sem třeba i zvenku mohly přijít, tak aby se řešila ta problematika zaměstnanosti, protože zaměstnanost je stěžejní věc Broumovska, to je jistota a zaměstnanost, od té se to všechno odvíjí a ta sociální situace na Broumovsku je jaká je a možnosti zaměstnávání, hlavně lidí s nízkou kvalifikací nebo úplně bez kvalifikace je tragická. Co máme dostupné informace, tak se nezaměstnanost v Broumově pohybuje zhruba mezi 10 – 11 % a rozhodně asi prozatím není vize, že by se to mělo nějak výrazně zlepšovat, že by sem někdo přišel. Tak je to dané samozřejmě tou polohou i vlastně tím, že je tu CHKO, atd., dostupnost co se týče silnic, prostě jsme lokalita na kraji světa, když se to tak řekne lidově. V tom je tam spousta překážek, takže ta sociální firma by tady určitě měla možnost a potenciál rozhodně, jak v lidech, tak samozřejmě i v nějakých činnostech. Rozhodně úklid třeba i v zemědělství nějaká práce, případně jsme v kontaktu s firmou z Trutnova, Trutnovská zeleň, od ní máme už nějaké informace. Prezentovala tu i svou činnost. Byla pozvána do Rady města, kde prezentovala ten jejich projekt Trutnovská zeleň a v radě to

samozřejmě určitým lidem sedí, tato problematika a někteří se s tím úplně neztotožňují. Jenže tam je problém, že město má technické služby jako svou příspěvkovou organizaci, které spoustu těchto věcí řeší. Otázka je nákladů, otázka je zaměstnanosti těch lidí, vybavení těch technických služeb, které samozřejmě mají řadu techniky a spousta věcí se tou technikou řeší, byť třeba i spoustu věcí udělají lidi manuálně, ale řeší se to prostě tímhle způsobem. Neumím posoudit, jestli je to levnější nebo dražší, já bych řekl, že to vyjde ve finále o něco dráž, ale toto těžko my můžeme městu radit. My jako odbor samozřejmě projednáváme tuto problematiku i na lokálním partnerství, kde se schází různé subjekty, které k problematice sociálního začleňování, nezaměstnanosti a k tématu sociální problematiky mají co říct a i tato problematika byla trochu řešena, už jenom z pohledu toho, že to doporučuje i agentura Úřadu vlády, která s námi stále tak nějak externě spolupracuje. A je to vize rozumná, což já beru určitě jako rozumnou vizi, protože nepředpokládám, že by nějaká firma, jakákoliv z vnitrozemí expandovala do těchto oblastí, nebo že by někdo povolil tady zbudovat novou fabriku, nový podnik...pochybuju. My jsme spolu s koordinátorkou inkluzivních nástrojů v kontaktu s manažerkou Trutnovské zeleně, ale prozatím to není oficiální, spíše spolu „kuketujeme“ v této problematice a snažíme se získávat informace co nejširší. Máme vizi, že se tam pojedeme i někdy podívat, že ji navštívíme a uvidíme co dál, protože teď je důležité přesvědčení města, aby se nějakým způsobem do toho snažilo zakomponovat a snažilo se jí přilákat sem. Jsou tam určité antipatie ze strany některých radních, ale za to nikdo nemůže. Každý na to má svůj názor.

2) Navštívil jste někdy sociální podnik? Jak na Vás působil? Jste v kontaktu? Má, podle Vašeho názoru, přínos pro toto místo?

Navštívil jsem Centrum služeb Broumov. Tam jsme byli na otevření, byli jsme přivzváni jako odbor. Od té doby ne. Jednou jsme jim tam dali nějakou zakázku, takže pro nás něco vyráběli. V kontaktu s nimi tak trochu jsme. Přizvali jsme je na lokální partnerství. Snažíme se s nimi

nějakým způsobem řešit jejich problematiku, protože pokud mají nějaké čerstvé informace nebo nějaké možnosti, tak nám o tom řeknou na lokálním partnerství a my jim samozřejmě taky.

3) Můžete (jako odbor) podniky tohoto typu podporovat? Jak?

Jako odbor můžeme takové podniky podporovat pouze nefinančně, to znamená, tím že budeme získávat informace a pak je můžeme nějakým způsobem prosazovat nebo zkoušet prosazovat nebo doporučovat tomu městu a vysvětlovat tu problematiku, co to přináší, co by to mohlo přinášet městu. Vždycky až na prvním místě budou ty peníze, takže město to bude zajímat do té míry, jak moc do toho bude muset vkládat své prostředky nebo nebude muset vkládat svoje prostředky. To je jasné. Určitě se nikdo nebude bránit tomu, když tady vznikne nějaká sociální firma, která si sežene prostředky a bude si něco vyrábět, v podstatě cokoliv, co jim tu bude umožněný. Bude z toho mít nějaký zisk. Takže s tímhle by problém nebyl, ale město bude mít problém v tom případě, že by mělo dávat té firmě nějaké zakázky a bude porovnávat, kolik to bude stát u té sociální firmy a kolik to bude stát třeba u těch technických služeb. To jsou takové hlavní otázky, které to město řeší.

4) Jaká vidíte pozitiva a jaké limity sociálního podnikání v tomto regionu?

Jaká vidíte pozitiva? No, tak pozitiva jsou veliký nebo by mohly být veliký. Podniky by sem mohly samozřejmě přivést práci pro lidi, to je beze sporu a o to vlastně jde, protože to je stěžejní záležitost tohoto regionu, že práce není. Nějaká je, ale pro nekvalifikované lidi prakticky není. Je nějaká sezonní, ale to ještě s otazníkem. Tady je problém, že třeba ani to zemědělství moc nefunguje nebo jen víceméně. Ze zemědělství odešla spousta lidí a spousta podniků tady skončila a třeba nějaké stavební firmy taky tady fungují, ale opět už to není takový boom, jako byl dřív, protože nejsou peníze a jak nejsou peníze, tak se nestaví.

Jako ten hlavní limit vidíte tedy ekonomickou stránku věci?

To si myslím.

A postoj lidí k tomuto druhu podnikání? Nevnímate, že by to nebrali pozitivně?

Jde taky o to, jestli se jedná o ty lidi, kteří by měli být zaměstnaný nebo o ty „vejš“. Já si myslím, že spousta lidí by uvítala jakýkoliv zdroj příjmů v podobě stálého zaměstnání. Z tohoto pohledu si myslím, že by s tím veřejnost problém neměla. Záleží samozřejmě na tom, v jaké oblasti by se podnikalo, aby to nenarušovalo třeba životní prostředí. Ale to by neprošlo, to by nedovolilo CHKO. Ale v zásadě si myslím, že obecně by proti tomu žádný odpor nebyl. Pokud by se to dobře vysvětlilo, jaký záměr tam je a co to přinese, tak si nemyslím, že by měli protestovat proti tomu, že by se tu vytvořila pracovní místa. To určitě ne. A ani z pozice vedení města. Oni vědí, že těch lidí nezaměstnaných je tady mnoho a hlavně těch bez kvalifikace. Na nějaké ty jednodušší práce by tady byl potenciál pracovní hodně velký. Otázka je financí. Město by možná nějak přispělo, ale rozhodně ne dramaticky, to by bylo na projednání rady a zastupitelstva. Pokud by se zjistilo, že to má přínos, například zvýšení zaměstnanosti, tak si myslím, že i za tuto cenu by tam město něco „přisypalo“.

5) V jaké oblasti, podle Vás, mohou vznikat další takové podniky? Pro kterou vyloučenou skupinu?

Těch skupin je několik. Jsou to ty sociálně ohrožené skupiny, ať už nezaměstnaní dlouhodobě, bez kvalifikace, ale třeba také zdravotně postižení, protože i to je omezení.

Upřednostnil byste tu dlouhodobě nezaměstnanou skupinu?

Upřednostnil bych všechny skupiny, ale samozřejmě hlavně ty, které chtějí pracovat. Zkrátka lidi, kteří tu práci hledají a nemají štěstí, ale chtějí pracovat, přivydělat si. Třeba i matka samoživitelka má problém se přizpůsobit normální pracovní době. Tak aby mohl pro ni být nějaký

kompromis, aby jí mohli vyhovět. Víím, že spousta lidí by bylo rádo za cokoliv, kdyby mohli pracovat.

6) Kde vidíte potenciál pro další rozvoj sociálních podniků zde na Broumovsku?

Potenciál je hlavně v tom, kdyby se našel nějaký už zkušený realizátor těchto služeb, odněkud, kde už to funguje. Tak to by bylo ideální. Někáký know how sem přesunout.

Třeba něco jako je podnik Trutnovská zeleň a přesunout to sem?

Třeba tak, v tomhle smyslu. Samozřejmě je otázka, že třeba právě Trutnovská zeleň je na tu údržbu zeleně a to už je jakási konkurence něčeho, co zde funguje, byť ne formou sociálního podnikání. Takže tam se to možná trochu tluče, ale samozřejmě kdyby se podařilo zaměstnat v tomto, já si myslím, že té práce by se tam našla spousta. Víím, že manažerka Trutnovské zeleně má již nějaká zařízení a byla by ochotná je zapůjčit pro začátek a kdyby se to rozjelo, tak by se mohla nakoupit i nová technika. Možností je mnoho, jde o záměr, co by to bylo. Mělo by se to projednat s úřadem, úřadem práce. Myslím, že město by vyšlo vstříc třeba s prostorami, například na dílnu nebo tak. Řada prostor je totiž nevyužitá, tak by město snad nějakým rozumným nájmem pomohlo takto. Říkám, to je otázka vyjednávání.

Děkuji Vám za rozhovor.

Přepis rozhovoru s Útvarem starosty = R2

1) Znáte sociální podnikání?

Takže sociální podnikání v Broumově asi začíná. V podstatě jeden projekt (Zaměstnatelnost osob se základním vzděláním na Broumovsku) běžel v rámci Agentury pro rozvoj Broumovska (APRB), v klášteře. Tam je, tuším, nějaký styčný pracovník. Už mají první fázi za sebou. To šlo nějakým stylem mimo město, je to jejich aktivita. I když město tu nabídku dostalo. A zrovna tak je to i s tím Centrem služeb tiskárna Broumov. To je v podstatě taky záležitost APRB. Nejsm si jist, zda jsme to již využili. V každém případě máme ten kontakt. Já když jsem to sledoval ze začátku, když to vznikalo, tak tam měli nějaké problémy. Ještě takové, když něco nového vzniká, tak to neměli ještě úplně doladěné.

A ten pojem sociálního podnikání je Vám znám? Nebo spíše jen tak tušíte?

Je mi znám, ale já nejsem odborník, takže to berte tak, jako že to tuším. Ale proběhla tu diskuze s manažerkou sociálního podniku z Trutnova, která nám nabízela v podstatě pomoc při vzniku sociální firmy. To bylo asi zhruba před rokem. V té době jsme to jako vedení města nepořídili využít tak, abychom na té záležitosti začali pracovat. V každém případě to prospělo tomu, že v rámci zastupitelů a radních se pomalu překlápí to vědomí o tom, co ta služba obnáší, které skupině lidí to pomáhá a že to v podstatě řeší sociální problém. Jako sociální problém myslím v tom okamžiku, že ty lidi dostanou určitou pomoc. Jednak tu výchovnou nebo duševní, jednak i částečně finanční. A pokud to je řešené z nějakých grantů nebo dotací, tak je to pak samozřejmě vidět i na cenách služeb, které nabízí. To je jedna věc. Spousta lidí si to musela v hlavě trochu srovnat a překlomit, co to je, protože je to do jisté míry vnímáno jako konkurent třeba technickým službám nebo i řemeslníkům, kteří tu pracují. Ať už je to pro správu majetku města nebo pro technické služby atd. Tam byl trošku problém najít to společné nadšení a jít do toho. Nicméně si

myslím, že to se z velké části změnilo, že ten pohled lidí, co jsou v radě, v zastupitelstvu, je příznivější. Tam jsme se posunuli. Před měsícem přišla manažerka Trutnovské zeleně znovu s projektem, který zaštiťuje sdružení CEPAC. Tam bude asi 12 klientů vybráno a zaměstnáno s tím, že by ten projekt měl zajistit zhruba tu roční dotaci na mzdy těch zaměstnanců. Nevidím přesně do detailů.

Co pro Vás tedy sociální podnikání znamená? Když shrnete tu vizi.

Jsme sociální stát, rozdáváme sociální dávky, ať už jsou malé nebo...tím se nechci zabývat, ale v podstatě to nic neřeší. Roste nám tady generace lidí, kteří prostě si do práce, buďto neměli možnost chodit nebo ji nesehnali a začali svůj životní problém řešit nějakým stylem, který je nasazený na možnosti nějaké sociální dávky. A sociální firmy jsou, podle mě, správný krok tím směrem, aby se ty peníze nedávaly zadarmo, ale aby toho člověka někam dovedly. Aby zjistil, že má povinnost nebo potřebu něco udělat a dostal za to patřičnou odměnu. Protože, co si budeme povídat, ale tím, že někdo dostává něco zadarmo, tak ho to k ničemu nevychová. A my potřebujeme, aby v Broumově byli lidi, kteří cítí zodpovědnost sami za sebe.

Tušíte, jaká je v Broumově nezaměstnanost?

Máme asi 12, 13 % teď úplně poslední čísla. To je jeden údaj. Potom je údaj ještě právě ten, který míří k těm sociálním službám a to ten, kolik % z těch 12% je zaměstnatelných. Z této pozice vidím, že ve městě je spousta práce, ale chybějí peníze. Na druhou stranu sociální dávky donutí lidi dělat alespoň něco, takže tam by se v podstatě logika věci měla nějakým stylem překlopit tak, že pokud ten člověk ráno vstane, a kdyby uklidil dvě, tři ulice, tak dostal za to sociální dávku. Toto by mělo platit u dlouhodobě nezaměstnaných nebo u těch, kteří ještě zaměstnaní nebyli. Aby měli nějakou motivaci dělat něco lepšího nebo se někam propracovat.

2) Jak se na tuto problematiku díváte ze své pozice? Víte o existenci sociálního podniku v Broumově?

Myslíte přímo ve vztahu k sociálním firmám nebo sociálnímu problému na Broumovsku?

Můžete oboje.

(smích) Tady se začala dělat spousta věcí. Rozjelo se rodinné centrum ve Velké Vsi, a protože mám to štěstí, že to mohu vidět od začátku, tak tam je vidět potom, co to přineslo třeba těm romským dětem. Ty děcka jsou už teď někde jinde, než byli před rokem. Ta výchova má na ně velký vliv a tím, že se dostanou do lepšího prostředí a začali tam chodit sami a pak možná i rádi, tak to je někam posunulo.

Vidíte to tedy jako úspěšný projekt?

Zatím to vidím jako úspěšný projekt. Ona ta realizace není úplně jednoduchá. Jedna jsme za začátku měli problémy to nějakým stylem obhájit vůči majoritní společnosti tady, protože to jsou takové žabomyší války. Proinvestovaly se tam nějaké peníze, postavilo se tam třeba dětské hřiště a v té době jsem řešil to, proč na Křinickém sídlišti jsou staré herní prvky, které už pomalu přestávají být bezpečné. Na to jsme ale peníze v tu chvíli neměli. Takže ty názory se potkávaly a nebylo jednoduché to lidem vysvětlit. To je asi přirozené. Každému je bližší košile než kabát. Já věřím tomu, že spousta lidí to pochopí, ale ty nejsou vidět. Ale vždycky se najde někdo, komu to vadí, že má zrovna na sídlišti horší herní prvky.

Existuje zde tedy jeden sociální podnik, o něm víte. On vlastně nefunguje moc dlouho.

To je od loňského léta. Tam byl problém, že se jim to nedařilo od začátku rozjet. Já přesně neznám ty detaily. Nevím o tom, že bychom jejich služeb využili. Pokud vydáváme nějaký tisk, tak na to máme vnitřní předpis. Jde to vždy přes výběrové řízení. Ale spolupracujeme s Vebatrade plus, ale to se nejedná o sociální podnik. To je firma, která

využívá v podstatě ty zdravotně postižený. Je to konfekce. Brali jsme tam nějaký ubrusy, trička. Trochu spolupráce tam je. Máme ze zákona uskutečnit nějaká procenta nákupu. Je to ale spíše sociální služba.

Byl jste se někdy podívat v té tiskárně (Centrum služeb Broumov)?

Nebyl jsem tam. Když probíhalo slavnostní otevření, tak jsme měli zrovna jednání rady nebo zastupitelstva. Vím, jak to vypadá, jak to mají pojaté. Zhruba obrys vím.

3) Může město Broumov takové podniky podporovat? Jak?

My asi kolem toho trochu přešlapujeme. Ale určitě se blížíme tomu, že tady něco takového vznikne a pokud ten první krok bude úspěšný, tak si myslím, že to může být výhodné i pro město. Protože celá ta myšlenka je v podstatě postavená na tom, že ta firma v rámci dotace uhradí nějaký vybavení, takže zpětně městu fakturuje nějakou tu režii. A to je v mé představě částka, které bude těžko někdo konkurovat, protože takové možnosti nemají ani technické služby, řemeslníci. Do budoucna to určitě cesta je. My musíme stále koukat, co je s těmi lidmi, protože těch, kteří mají tyto problémy, těch bude spíše přibývat, protože ta doba jde tak rychle dopředu.

Tedy spíše nefinanční formou je můžete podporovat?

No, pokud se to osvědčí, tak můžeme zadávat práci. To, co budeme potřebovat. Pokud na to bude určitá kvalita, spolehlivost, tak proč ne.

Ted' mě napadlo...víte o existenci lokálního partnerství?

Ano, vím.

To je ve své podstatě taky podpora, protože se tam schází všechny ty subjekty, včetně jednoho vzniklého sociálního podniku a vyměňují si informace.

4) **Kde vidíte potenciál pro rozvoj sociálních podniků zde na Broumovsku?**

Já si nemyslím, že by to měla být parketa pro město. Město by mělo vyjít vstříc, nebránit tomu. Se složením obyvatel jako má Broumov nebo třeba Jaroměř, si myslím, že pokud se má předcházet nějakým problémům, tak tímto směrem.

Hlavním limitem jsou peníze?

Bohužel ano.

Jen to shrnu...město se dívá na problematiku vzniku sociálních podniků v regionu pozitivně a ve vztahu ke složení obyvatel by to vítalo?

Já si osobně myslím, že to jedna z mála cest, jak těm lidem pomoci. Je to nová forma.

Děkuji Vám za rozhovor.

1) Co pro Vás znamená sociální ekonomika, sociální podnikání?

Tak určitě pro mě, když nad tím nebudu přemýšlet, tak mě napadne podpora znevýhodněných skupin...zaměstnávání znevýhodněných skupin. A protože nabídka práce pro ně je určitě hodně omezená. A co se týká zkrácených úvazků nebo vůbec pracovních pozic, který oni můžou zastávat. Takže to je asi první, co se mi vybaví.

2) Jaká byla Vaše motivace podnik založit? Co Vás k tomu přimělo?

To si nejsem úplně vědoma, úplně přesně nevím. Myslím si, že spíš to bylo tím, že byla zde nějaká možnost žádat o dotaci v určitém operačním programu, kde vlastně byla podpora sociálního podnikání, takže spíš jakoby se to v uvozovkách napasovalo, že to bude sociální podnik, než že by byla prvotní myšlenka založit sociální podnik a teď hledat zdroje financování. Bylo to využití vypsané výzvy a na základě toho...

A i pro naplnění sociálních cílů, dát to zaměstnání lidem?

To samozřejmě taky, protože tady na Broumovsku těch znevýhodněných lidí je vcelku dost a vzhledem k tomu, že nezaměstnanost je vcelku vysoká a vlastně ty pracovní pozice ani jako pro v uvozovkách normální lidi nejsou, natož prostě pro tyto znevýhodněné. Takže i to byla motivace.

3) Která znevýhodněná skupina obyvatel je předmětem Vašeho podniku? Proč právě tato?

Tak my zaměstnáváme dvě skupiny a jsou to skupiny se zdravotním omezením, pobírají částečný invalidní důchod a nebo je to péče o osobu blízkou a to mám pocit, že vyplynulo z nějakého výzkumu, že prostě tyto dvě skupiny jakoby jsou na tom tady nejhůř a tudíž by tu podporu mohly uvítat. My v současné době zaměstnáváme osoby, které spadají do toho zdravotního omezení. Ta péče o osobu blízkou, co jsme si mysleli, že by

byla víc vyhledávaná, tak tam se nám zatím ještě nikoho zaměstnat nepodařilo.

4) Kolik máte zaměstnanců?

Z cílových skupin? Tak z té cílové skupiny byly vytvořeny tři pracovní místa a v současné době jsou obsazena dvě s tím, že vlastně to třetí bude v dohledné době obsazeno. A jak jsem říkala, obě dvě ty současné zaměstnankyně tak pobírají částečný invalidní důchod, takže spadají do té skupiny. Já si myslím, že oni spíš vyhledávají tuhle formu zaměstnání, že se to dá ten částečný úvazek skloubit zase s péčí o rodinu a s dalšími věcmi.

A kolik je celkově zaměstnanců?

Je tam vedoucí jakoby manažer té tiskárny a je tam administrativní pracovnice, která dělá zároveň manažerku projektu. Takže tam jsou v podstatě v současné době 4 zaměstnanci. Jinak, když se obsadí to třetí místo, tak jich bude 5.

A to bude stop stav? Nebo lze přibrat více lidí?

Tak při současné situaci v rámci dotace je to asi stop stav, protože vůbec rozjíždět podnikání není úplně jednoduchý. Tady je to vlastně zvýhodněné tím, že na začátku jsou mzdy hrazené z dotace. Takže to je to je takovej bonus na podporu, ale my v současné době přemýšlíme, jak to financovat, protože dotace skončí ke konci roku v prosinci 2013. Ten podnik, i když je to sociální podnik, tak musí prostě generovat zisk.

Ještě k těm zaměstnancům...je problém je najít?

Není. Jednak oni se vlastně na začátku hlásili sami na základě zveřejnění inzerátu a ten ohlas byl vcelku dobrý. Potom jeden čas je sem posílal i úřad práce, protože věděl, jakou cílovou skupinu hledáme. Já mám vytvořený nějaký seznam potencionálních uchazečů, takže určitě to není problém. Z té skupiny tady na Broumovsku, zejména těch co pobírají částečný důchod a chtějí si přivydělat, tak těch je dost. Ale i kdybychom měli problém najít někoho, tak je tu úřad práce a ten nám

může doporučit někoho i z jiné znevýhodněné skupiny. Ale to může být záležitostí budoucnosti, protože my teďka musíme v době trvání projektu dodržovat ty dvě skupiny.

5) Máte snížené nároky na pracovní výkon zaměstnanců?

Tak určitě. Oni mají zatím třetinový úvazek, takže mají zkrácenou pracovní dobu s tím, že oni dělají dokončovací práce s tou tiskovinou. Oni dělají ořezy, kompletaci, balení a všechny tyto dokončovací práce, který nejsou zase tak náročný. Na začátku proběhne zevrubné zaškolení, jak s těmi stroji pracovat a i když tam byl nějaký problém, tak ten manažer nebo ten vedoucí tiskárny tam s nimi je, takže jim pomůže. Ale pořád se musí myslet na to, že je to podnik. Z naší zkušenosti vyplynulo, že první stupeň invalidity je v pořádku, ale pak jsme tam měli paní se třetím stupněm a už to nezvládala. A už to je i pro nás zatěžující, protože musíte vyčlenit někoho dalšího z těch zaměstnanců, třeba tu administrativní pracovníci, která u ní byla a vysvětlila jí to, ale přesto nebyla schopna pracovat sama.

6) Považujete Broumovsko za vyloučenou lokalitu? At' už z hlediska dopravní infrastruktury, nižší vzdělanosti, nezaměstnanosti, infrastruktury služeb atd.

Co se týká nižšího stupně vzdělanosti, tak určitě, ale ze zkušenosti z jiného projektu (Podpora zaměstnatelnosti osob se základním vzděláním na Broumovsku) tak ze strany této cílové skupiny není zájem. Na jedné straně se tady mluví o vysoké nezaměstnanosti, o nízkém počtu pracovních míst, ale když potom těmto lidem s tím nejnižším vzděláním, kteří mají nejtěžší přístup k nějaké práci, tak oni nemají zájem. To, že je to okrajový region, tak to si nemyslím, že by byl až takový problém. To se dá vždy vyřešit. Hlavní problém tady v té lokalitě je, že lidé ani nemají zájem pracovat.

Tedy celkově sociální otázka...

7) Využíváte místní zdroje? Jaké? A jaké máte vztahy s okolím – úřady, jiné podniky?

Tak určitě se budují vztahy, protože ta tiskárna potřebuje propagaci, potřebuje natáhnout ty zákazníky a v první řadě určitě místní úřady, informační centra, podniky, živnostníky, takže probíhá propagace formou přímého oslovení, formou informačních dopisů atd. Snaha navázat vztahy s okolím tady určitě je. Už máme i odezvu, že máme stále zákazníky v podobě místních firem i živnostníků i některých obecních úřadů. Takže ty vazby se navazují, ale jde to pomalu, protože než získáte toho stálého zákazníka, tak to není úplně jednoduchý, takže ten rozjezd, který jsme si mysleli, že bude daleko rychlejší tak rychlý není. Již se přemýšlí do budoucna, že to nemůže být záležitost jen tady místní broumovská, ale musí se opravdu začít myslet na celou republiku, což jde prostřednictvím webových stránek plus dalších aktivit zaměřených v průběhu sezóny na turisty.

8) Máte vícezdrojové financování? (%) Jaké jsou ty zdroje?

Zatím ne. Zatím je to z té dotace, respektive nákup strojů byl z jednoho operačního programu, z Integrovaného operačního programu a ty následné mzdy, tak ty jsou financované z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Je to jeden zdroj, ale do budoucna se musí počítat se samofinancováním, případně o dalších zdrojích, takže to je otázka do budoucna.

9) Můžete se vyjádřit k dosavadnímu fungování podniku? Jak se Vám daří?

Tak na začátku, vlastně před rokem, kdy se realizoval ten první projekt, nákup stroje, tak se nám trošku zpozdil o několik měsíců, čímž rozjezd celé tiskárny byl pomalejší, i když už jsme vlastně dostali stroje, někdy v březnu, tak ta závěrečná kalibrace, aby ten stroj vůbec mohl tisknout, tak proběhla až v půlce května. Takže tam bylo zdržení a rozjezd byl vcelku pozvolný. Začalo to tiskem hlavně tady pro Agenturu pro rozvoj Broumovska, pro Místní akční skupinu. Obrat nastal, kdy na začátku

srpna nastoupil nový manažer tiskárny, který má zkušenosti už z minula, takže ten jakoby to nastartoval a je vidět, že o ten rozvoj má zájem. Jednak má zkušenosti, že ví kam se zacílit. Podzim vlastně znamenal, že ty firmy získaly povědomí o té tiskárně a začaly tam pravidelně zadávat svoje tiskové zakázky, takže ten podzim byl daleko lepší. Nejlepší sezóna pro tiskárny je před Vánocema, která nám loni trochu utekla vlivem kalendářů, takže to se snažíme letos dohonit a podchytit to včas. Jinak si myslím, že se v současné době tiskne celkem pravidelně. Ty tiskové zakázky tam jsou, ale není to ještě v objemu, který by tu tiskárnu financoval. Takže řekněme, že jsme někde ve fázi, kdy se začíná už trošku stabilizovat, ale pořád to ještě není ono.

Co se děje s těmi penězi, které tiskárna vydělá?

Co se vydělá, tak jde zatím do provozu. Jde to do provozu, protože z té dotace jsou hrazené jenom mzdy a teď se musí platit režie (nájem, telefon, internet,...) Řádově...měsíčně...odhadem...bez mezd...do 20 000 Kč.

10) Inspirujete se z jiných podniků u nás nebo ze zahraničí?

Spolupracujete? Jste součástí nějaké sítě organizací?

Členem sítě nejsme. Zatím s žádným podobným podnikem nespolečně pracujeme ani od nás ani ze zahraničí. Možná, že by to nebyla špatná věc, zjistit, jak jsou na tom podobné podniky, ale máme informaci tu, že jako tiskárna sociální podniky jsme v republice jediní, takže by to zase nebyla zkušenost úplně ze stejného odvětví.

Zase ale můžete pracovat pro jiný sociální podniky...

Tak tak...což my se vlastně snažíme i v tom zacílení těch zákazníků. Kontaktujeme neziskovky, u kterých si myslíme, že by na tu sociální firmu mohly slyšet víc. Zatím je to ve fázi oslovování a ta zkušenost...no trvá to.

11) Máte pocit, že politická scéna spíše podporuje sociální ekonomiku nebo naopak?

Co se týká těch programů evropských operačních, tak vzhledem k tomu, že my z nich čerpáme, tak v tomhle smyslu ano. Ale místní...myslím si, že není takový povědomí ani mezi lidmi o sociálním podnikání, takže myslím si, že podpora není na takové úrovni, kde by asi měla být. A kdyby se toto podnikání víc podporovalo, tak určitě by to vyřešilo problémy se zaměstnáváním z těch znevýhodněných skupin. Kdybyste se zeptala lidí na ulici, tak nebudou vědět. My sice máme ve svých propagačních materiálech CSB – tiskárna sociální firma, že se to snažíme vyloženě těm zákazníkům dávat jasně najevo, ale myslím si, že spousta z nich taky neví. Když vláda se snaží něco podpořit, tak tomu dává strašně velký věhlas a snaží se to mezi lidi dostat, takže určitě by i to všeobecné povědomí bylo daleko vyšší.

Ještě se zeptám...ze strany města Broumova...máte pocit, že podporuje sociální podnikání?

Nemám úplně ten pocit.

12) Jaká vidíte pozitiva a jaké limity sociálního podnikání v tomto regionu?

Tak pozitiva, že těch osob na ta místa je dostatek...konkrétně třeba naše skupiny, ale po skončení projektu i jiné. Co vidím jako limity, tak na Broumovsku jsme snad jediná sociální firma, jestli jsem zjišťovala správně. Možná, že kdyby takových firem tu bylo víc, tak by zase to povědomí bylo lepší, stouplo by. A možná i ta výměna vzájemných zkušeností by byla na vyšší úrovni.

Nevím, jestli to víte, ale v současné době s vedením města probíhá jednání o přesunutí aktivit sociální firmy Trutnovská zeleň, o.p.s. sem do Broumova.

Tak to ani nevím. Možná, že by to do budoucna nebylo špatné, co se výměny informací týká.

13)Kde vidíte potenciál pro další rozvoj těchto podniků zde na Broumovsku?

Zejména v podpoře ze strany města, a když to vezmeme globálně, tak ze strany vůbec státu. To si myslím, že je hlavní.

14)Na čem závisí udržitelnost sociálních podniků? (konkrétně na Broumovsku)

Zejména, když to převedu k nám na tiskárnu, tak na stálých zákaznících. To je pro nás alfa omega.

Děkuji Vám za rozhovor.

1) Co pro Vás znamená sociální ekonomika, sociální podnikání?

Já to vezmu z většího prostoru, protože asi jenom se zaměřit na sociální ekonomiku, sociální podnikání není zcela, pro mě, z mého pohledu úplně správné. Protože když si uvědomíme, co je to pojem sociální, tak by to nevystihovalo úplně všechno. Jsou takové trendy na ministerstvu, že sociální podnik je normální subjekt, který podniká na trhu a musí být konkurenceschopný. A já si myslím, že to není pravda, že není možné to takto postavit. A podle toho, co se kolem mě děje v tom sociálním podnikání, tak je nás více firem stejného názoru. Protože pokud půjdu důkladně do toho pojmu sociální, tak pro mě to představuje to, že jsou to lidé sociálně vyloučení nebo mají sociální problémy. Nebo jsou nějakým způsobem sociálně znevýhodnění. A když zaujmu nějaký objektivní postoj k tomu sociálnímu znevýhodnění, sociálnímu postavení na tom trhu, že vlastně jsou vyloučení atd., tak zjistím, že mají obrovské handicap ty lidi. A tito lidé nejsou schopni vytvářet ekonomické nebo ziskové prostředky. Tito lidé jsou rádi, že dostanou práci, že v té práci nějakým způsobem pobývají a jsou domů a řeší svoje další sociální problémy. A abych já na nich mohla chtít mít nároky jako na normálního člověka, který není sociálně vyloučený, tak si musíme uvědomit, že takový člověk musí mít zázemí kvalitní. Musí přijít domů, musí fungovat servis, tzn., že musí mít všechno zaplacené, on nemusí dál řešit své existenční problémy. Nebo vůbec, aby měl kde složit hlavu. Je prokázáno, že člověk, který je déle než 6 měsíců na pracovním úřadu, tak se začne stávat sociálně vyloučeným. A co to znamená to sociální vyloučení? To znamená, že ztrácí pracovní návyky, ztrácí chuť pracovat. Ten člověk už je pasivní a je negativně postavený ke všemu. Proto, když takový člověk přijde do sociální firmy a začne podnikat nebo začne pracovat v té firmě, tak u něj nelze očekávat 100% výkony. Možná tak 50% výkony, v některých případech možná 25% výkony. A teď jde o to, aby i v tom sociálním podnikání byli lidé, kteří mají chuť s těmi lidmi dál

pracovat a pomoci jim překonat ty bariéry. A když je překonají, tak pro sociální podnikání by to měl být impuls, že končí a ten člověk by měl jít do jiné sféry. Protože když ho tam necháte déle, tak ten člověk se bude kontaktovat s lidmi, kteří do té firmy přicházejí a zůstane pořád na té stejné úrovni. On neporoste. On zůstane, uvidí, že tam zase jsou lidé, kteří jsou otráveni ze života, neumí znova přijmout ty sociální návyky nebo pracovní návyky. A to je neustálý kolotoč. Proto ta sociální firma, podle mého názoru a jsem o tom přesvědčena, by měl být jenom start pro další život. Nemělo by to být konečné zaměstnání. A je jedno, jestli je to bezdomovec a my ho dostaneme pak někam do ubytovny. Je pak nastartovaný k tomu, že přijde domů s nemusí už řešit svoje existenční problémy, kde přespí, kde bude jíst, co bude jíst. Pak by měl jít do normálního zaměstnání. A to si myslím, že v Česku to vůbec nikdo takhle nevnímá a myslí si, že jestliže má někdo sociální firmu, tak je stejně nastavený jako firma s podnikatelským záměrem, s.r.o., kde se budou vytvářet zisky. Sociální firma by neměla být s.r.o. a nebo principy přerozdělování zisku...51 % do zaměstnanců, 49 % do určitých projektů, ale určitě ne, aby to bylo postaveno na tom, že z toho bude těžit ten, kdo tu firmu založil. Tak je to vnímáno i na západě. Dělal jsem si takový malý průzkum a alespoň s tím, s čím jsem se setkala, tak je to takto vnímáno. To je tedy k tomu sociálnímu podnikání.

2) Jaká byla Vaše motivace podnik založit? Co Vás k tomu přimělo?

Co byl ten impuls?

Co byl ten impuls? Tak možná impuls byl to, z čeho jsem vyrostla. Jsem člověk, který má křesťanské přesvědčení, určitě. Byla jsem vedená z domu, že se má lidem pomáhat. Protože naše rodina byla dost perzekuovaná v minulosti, v 50. letech, protože můj otec měl hospodářství velmi dobře vedené, kvalitně vedené. A to se jim moc nelíbilo, protože samozřejmě nebyl pohodlný pro obec. Pocházím z 8 dětí a v podstatě nám naši rodiče vždy vštěpovali, že se lidem opravdu má pomáhat a že bychom se měli ráno probudit a nestydět se za pohled do zrcadla. Nějak jsme se tím životem prodrali a o to víc mě

ted' trápí to, že vzniká nějaká nová společnost a nikoho nezajímá, že ti lidé mají trápení, kteří přijdou o práci. A ne vždycky si to zavíní. Hodně se říká, že si za to může každý člověk sám, ale když se zavře celá firma, protože pro ty lidi není práce, tak si myslím, že za to ten člověk nemůže. Ten člověk dělá, co může pro to, aby mohl pracovat. A pak přijde o práci. Určitě je tady skupina a myslím si, že to jsou ty 4 %, která nikdy nedělala a nebudou ani dělat v jiném systému, tzn. že nedělali ani za komunistů a nebudou dělat ani nyní. Ale je většina lidí, kteří chtějí pracovat. Já alespoň jsem se s tím tak setkala, že mají chuť pracovat. Samozřejmě jsem se setkala i s tím, že nemají chuť pracovat a pak se musejí se mnou rozloučit v mé firmě, tedy v sociální firmě. A dneska, když já vidím, že všichni mají stroje, všichni mají super nová zařízení za miliony a berou lidem tu práci v dnešní době, když je krize. Když krize nebude, tak ať je mají, ať to využívají, ale když je krize, tak si myslím, že by všichni včetně těch velkých podnikatelů se měli zamyslet nad tím, že pokud těm lidem nedáme práci, tak nás „sežerou“. Protože oni nebudou mít, co jíst. A v tu chvíli budeme všichni chudý, nikdo nebude bohatý. Ta separace mě trápí, to že pro ně jsou vlastně něco míň. Proto možná jsem začala sociální podnik rozvíjet a snažím se nějak pomáhat. A jaký byl první impuls, abych šla do sociálního podnikání? Předtím, než jsem začala pracovat v této sféře, tak jsem pracovala na probační a mediační službě. Tam jsem se seznámila s jedním poskytovatelem OPP a ten mě přivedl na tu myšlenku: pojďme, založíme firmu a možná, že bychom udělali nějaký kus dobré práce. Bylo to v roce 2008, kdy jsme byli nějaká taková hvězdička teprve. A zkusila jsem to a myslím si, že se nám daří přesvědčovat ministerstva, úřady, že to má smysl.

3) Která znevýhodněná skupina obyvatel je předmětem Vašeho podniku? Proč právě tato?

My jsme se primárně zaměřili na lidi, kteří jsou bez domova, lidí romského etnika a zdravotně znevýhodněné skupiny. Ale zkušenost je taková, že sice tam je to primární, ale to co následuje, to jsou lidé bez domova a většinou po výkonu trestu, lidi, kteří mají drogové závislosti za

sebou a nebo jsou stále závislí. Takže ono to nejde úplně přesně vyspecifikovat tu skupinu. Není to homogenní, je to určitě heterogenní skupina. Bylo velmi zajímavé, když jsme rozjeli o.p.s., tak jsme tam vzali vedle sebe skina a Roma nebo tedy cikána, protože oni chtějí, abychom jim říkali cikán, což je zajímavé. A oni spolu velmi dobře spolupracovali, že jim to vůbec nevadilo vedle sebe. Věřím tomu, že kdyby se sešli někdy odpoledne, večer, tak se dokážou porvat, ale oni skutečně vedle sebe pracovali. Jim to vůbec nevadilo, že ten skin komunikuje s člověkem jiného etnika. Pomohli jsme lidem, kteří byli znevýhodnění tím, že neměli bydlení, byli bez přístřeší. Dostali jsme je do ubytovny. V momentě, kdy zjistili, že mají bydlení, tak přestali být motivováni k tomu, aby měli ty peníze. To je taky ten problém těch lidí. Oni na to ještě nebyli dostatečně připraveni. Možná ještě nespádli úplně na to dno, aby si toho vážili, že si přinesou ty peníze. To jsou takové momenty. A právě ta problematika sociální práce, kdy je dobré, aby tam byl nějaký sociální pracovník, jako je v každé sociální firmě a pracoval s těmi lidmi dál. Ale na to je potřeba prostředky a tito lidé ty prostředky nevytvoří, abyste zaměstnala psychologa a sociálního pracovníka. Ti za minimální mzdu určitě dělat nemůžou. Je to velmi namáhavá a vyčerpávající práce. Já se snažím, aby byla dobrá parta. Chodíme pracovat i my jako vedoucí a snažíme se s nimi pracovat a oni nás berou. Přijmou Vás daleko lépe, než kdybych to řídila z té kanceláře. Oni, když Vás vidí s tou motykou, tak vidí, že i vy jste obyčejný člověk, že se nepovyšujete, že se jste schopna přijmout i tu jejich rétoriku, kterou mají mezi sebou.

4) Kolik máte zaměstnanců?

V současné době máme 6 zaměstnanců, protože teď právě je taková ta sezona, kdy se moc nedělá. Ale teď se bude nabírat od dubna a přijde dalších 6 lidí. A od prvního května dalších asi 6 – 7, takže ten stav by se měl pohybovat do 20 lidí včetně vedení, včetně lidí, kteří je vedou, tedy těch asistentů pracovních, kteří tam jsou nezbytní. Důležitá je přirozená autorita.

5) Máte snížené nároky na zaměstnance?

No, jak se to vezme. Určitě je nemáme snížené na to, že by nechtěli pracovat. Musí pracovat. Máme snížené nároky na ten výkon, ale to jim neříkáme. Snažíme se z nich dostat, co nejvíc. Samozřejmě postupně, ono nejde všechno najednou. Ale určitě se snažíme, aby ti lidé si uvědomovali, že musí pracovat ve výkonu. Proto si myslím, že když se dostanou do té pohody, do toho nějakého stavu, tak je dobré, aby opustili tu sociální firmu, protože by zase mohli sklouznout někam dolů.

Je tedy hodně důležité znát jejich individuální situaci a podle toho jim přidělit určitý druh práce?

Určitě, tady je strašně důležitý individuální přístup, protože tady nemůžeme říct, že někdo je zámečnick. Tady u těchto lidí, i kdyby byl vyučený, tak to, že byl na ulici, tak ztratil veškeré návyky. Tak je musíme nejdříve nastartovat, dát jim ten restart z toho původního a teď musí krok po kroku nahoru někam šplhat, aby on rostl, ten člověk. Proto na něho nemůžeme chtít nějaké velké nároky, ale nesmíme jim dát najevo, že mají snížené nároky. A víte proč? Protože normální člověk, pokud s ním takto jednáte, tak mu dojde, že s ním jednáte, jako že je něco méněcenného, že na to nemá. Ne, naopak, říkat jim, že dneska to bylo super. Dneska jste zasázeli 120 stromečků, zítra to bude třeba 130. Dávat jim vlastně tu motivaci, tu energii k tomu, aby rostli dál. Když se ptáte na ty výkony, tak je důležité, aby si ten stát, ta vláda nebo ministerstvo uvědomilo, že když pracujete s takovými lidmi a oni neudělají ty výkony, ale je předpoklad, že ten člověk opravdu chce a snaží se, tak by měl stát dávat pro tu firmu různé finanční prostředky, právě aby se mohly podpořit tyhle věci. My se můžeme „dole“ snažit jak chceme, ale pokud oni nám nepomůžou, tak ti lidé budou stále na té ulici. Kdyby se stát probral a udělal nějaké zvýhodnění pro ty firmy, chráněné dílny, tak těch lidí se dá zachránit hodně. Ale musí někdo pomoci, těm sociálním firmám. Ale ta původní koncepce je tak nastavená, že to bude podporované státem. Jenže v České republice to bohužel zatím nefunguje. Nemusí to být podporované státem jen formou

příspěvků, ale hlavně formou úlev. Že by zaměstnanec nemusel být „tak drahý“ pro tu firmu. U nás dneska fungují sociální firmy, jsou prosperující a ze sociálního podnikání oni nejsou prosperující. Oni vedle podnikání, které jim vynáší, mají právě sociální podnik.

6) Zapojujete členy/pracovníky do rozhodovacích procesů?

Určitě. Tam si myslím, že jsme to nastavili tak, že o problémech, které se firmy dotýkají, rozhodoval vždycky celý tým. Jak vedoucí, tak i ten pracovní tým. Můžou se vyjadřovat. Do čeho si nenechám mluvit, tak to je, jestli pojedeme sázet stromečky na tuto paseku nebo na jinou. To jsou věci manažerského typu, kdy já musím rozhodnout, co je správné pro tu firmu. Do toho si nemůžeme nechat mluvit. Jestli se nastaví přestávky, jak se budou řešit konflikty a když už je konflikt, tak řešení konfliktu mezi těmi zaměstnanci, to zase řešíme společně. Když se musíme s někým rozloučit, tak to opravdu řeší všichni. Oni se k tomu i vyjadřují.

7) Využíváte místní zdroje? Jaké? A jaké máte vztahy s okolím – úřady, jiné podniky?

Využíváme místní zdroje, lidské zdroje. Bereme lidi, kteří jsou skutečně tady z místa. A jaké máme vztahy s okolím? Úplně narovinu, s okolím dobré. Ale s místem máme problém. Město nás nebere. Hodně spolupracujeme v okolí s českými lesy nebo s organizacemi, které pracují pro Lesy ČR a nebo potom to jsou podnikatelské subjekty. Teď nám trošinku začíná sluníčko svítit na nějaké stavební firmy, které vidí, že jsme levnější.

8) Jak si Váš podnik stojí v současné době? Jaký máte rozsah? (jaké máte např. výdaje, tržby?)

Naše aktivity jsou opravdu velké. Sahají až za Opočno. Děláme tam pro jednu společnost, která je s námi velmi spokojená a oni nám zaplatí opravdu víc za ten stromeček, abychom ho tam jeli zasadit, a také nám dávají na dopravu. Určitě se tam letos budeme vracet, protože říkají, že

to mají bez starostí. My jsme společnost, ne agentura a my si ty lidi ohlídáme a tím pádem oni nemají tolik problémů a my ručíme za to, že to bude dobře udělané. Ta kontrola je opravdu důsledná, protože si chceme vybudovat dobré jméno firmy. Jinak se pohybujeme ještě v tom stavebnictví, tam jsme už trochu pronikli a byli s námi spokojení. Letos by se měly rozjet nějaké další aktivity. Oslovila nás společnost z Pardubicka, které se líbily naše aktivity. Využili by nás pro nekvalifikované práce. Tam jsem skutečně lobovala za to, že nepůjdeme pod cenu, protože tam firma peníze má. Oni mám dají seznam projektů a my si vybereme. A dál bylo, jak si náš podnik stojí v současné době? No, tak u sociálních podniků je problém, že rozpočet je nastaven od 1. 1. do 31. 12., takže nikdo neví, co se teď bude dít. Jsme před podpisem smluv. Ještě žádné nejsou podepsané, budeme je podepisovat. Zakázky jsou rozjednané, ale dokud není podpis, tak nevíme. Ale máme jednu výhodu a to tu, že máme tzv. ranč, říkáme tomu ranč. Je to 6,5 ha. Je to oblast, kde máme nějaké environmentální aktivity. Kromě Opočna jsme ale také směrem Ardšpach a k Broumovsku.

Můžete mi jen tak zhruba přiblížit výdaje a tržby? Samozřejmě nemusíte, je to na Vás.

Zatím ty zakázky nejsou takové, jaké by měly být. My jsme byli zaměřeni na lesnictví, šli jsme do toho, protože tam byly opravdu pěkné ceny. Tak 1 800 000Kč. jsou naše mzdové náklady, protože tam byly poněkud drahé investice do firmy, ale zase jsme měli výhodu, že technika se nám pokryla z dotací. Jinak jsou ty náklady ale kolem 2 500 000Kč. A zhruba nějakých 800 000 až 900 000Kč jsme schopni si vydělat sami. Ale to je pak zase zpátky investováno, například do toho ranče, do té environmentalistiky.

9) Máte vícezdrojové financování? (%) Jaké jsou ty zdroje?

Takže zhruba 25 – 30 % jsou vlastní zdroje. Kolem 5% jsou dary, které jsou od fyzických osob a zbytek jsou dotace a granty. Postupně by se to teď mělo měnit, bylo to o tom nastartování.

10) Jak nakládáte s výdělkem?

Je to reinvestice do firmy a do zaměstnanců, momentálně. Do zaměstnanců z cílových skupin.

11) Inspirujete se z jiných podniků u nás nebo ze zahraničí?

Spolupracujete? Jste součástí nějaké sítě organizací?

Jsme v síti organizací, jsme v TESSEI. Jsme tam úplně nově a také jsme v Klubu sociálních podnikatelů. To je nová věc od P3. A jestli se inspirujeme z jiných podniků? Nemůžeme se inspirovat, nejde to, protože takový systém, jaký my jsme si nastavili, tak vlastně, alespoň co víme z ministerstva z MPSV, tak v republice není. Takto specifické, jako jsme my, tak tu podniky nejsou. A nebo v mnohem menším rozsahu. Máme jednu velkou výhodu. Máme známé v zahraničí, od těch hodně čerpáme. Nejsou přímo ze sociální firmy, ale shání nám náměty, jakým způsobem se to vlastně řeší. Tam to funguje na jiné bázi, jinak se stát chová k těm sociálním firmám. My jsme úplně 100% sociální firma. My nemáme nikde nic vedle. A TESSEA také poskytuje informace ze zahraničí, tam jsme byli na nějakých konferencích. Spolupráci s jinými podniky bychom se do budoucna nebránili a myslím si, že něco takového možná i vznikne. Začínáme více komunikovat s TESSEOU, protože jsme se zatím poznávaly. Oni o nás vůbec nic nevěděli. Začneme více s nimi komunikovat a už tam jsou nějaké náznaky. Momentálně nemáme kontakt s žádnou podobnou firmou, ale nebráníme se. Možná o sobě jen nevíme.

12) Máte pocit, že politická scéna spíše podporuje sociální ekonomiku nebo naopak?

Politická scéna určitě nepodporuje sociální ekonomiku. Myslím si, že pořádně nemají ani to uchopení ti úředníci, jak by to mělo vypadat. Tím nechci říct, že my máme, protože v tom taky plaveme a učíme se. Nevíme, jestli je to správně, tak jak to děláme my. Ale určitě tvrdím to, že sociální podnikání by nemělo být bráno jako byznys, to nejde. Jinak to potom už není sociální podnikání, pak je to byznys. To je jedna věc a druhá věc...začínám mít pocit, při jednání na tom ministerstvu, že začínají už konečně někteří vidět, co by měl být ten přínos sociálního podnikání pro ČR. A někteří se tím začínají už trochu zabývat.

13) Jak se díváte na oblast Broumovska? Může se jednat o tzv. sociálně vyloučenou lokalitu? Z hlediska dopravní infrastruktury, infrastruktury služeb, nezaměstnanosti,...

Broumovsko je krásná oblast, je to úžasný kraj. Moc se mi tam líbí, a proto jsme tam začali zasahovat nějakým způsobem. Snažili jsme se přes Romodrom, který nás tam uvedl. Momentálně to jednání ještě není u konce. A co se týká sociálně vyloučené lokality, tak je to 100%. Já jsem tam učila v 90. letech na zvláštním učilišti. A zjistila jsem, že pokud tam se nepomůže tomu kraji, tak je to opravdu velký průšvih. Broumovsko znám od 80. let a já jsem na to Broumovsko jezdila pořád a viděla jsme tu skladbu obyvatelstva, co tam je. A proto opravdu si troufnu říct, že je to velmi silně vyloučená lokalita. A pokud bychom té lokalitě chtěli pomoci, tak jediné dobrou sociální firmou a ještě tím, aby to přijali především představitelé města. Protože ta sociální firma to tam může hodně podpořit a zachránit. Netvrdím, že to musí být naše firma, vůbec ne. Ale jestliže k tomu budou přistupovat tak, že nejdříve si budeme hájit svoje zájmy a potom možná budeme hájit zájmy skupiny, která tam bydlí, tak to nikdy nikam nepůjde. Sociální firma, která tam bude, bude muset mít obrovskou podporu města a nejen morální, ale i finanční. A já jsem ji to tam řekla na jednání. Nemůžou ale chtít od sociální firmy, aby byla charitou, to jim tam nikdo dělat nebude. Já jsem

jim řekla, že tam bude teď projekt Kudy kam a že jsem ochotna Broumovu hodně pomoci, že si ty některé lidi vezmeme my pod naši firmu a z ní tam bude jezdit jeden člověk, který tam bude ty lidi řídit a budeme pro ně vykonávat práci. A když na to přistoupí, tak ať potom posoudí po roku, ať to pak zhodnotí.

14) Jaká vidíte pozitiva a jaké limity sociálního podnikání v regionu Broumovsko?

Pozitiva jsem částečně nastínila. Ti Romové se opravdu zviditelní a ty lidi je začnou brát lépe. Ale jde i o ty bílé, kteří jsou vyčlenění. Nemůžeme říct, že to jsou pouze Romové. Může růst region, může to pomoci turismu. Na tom by se dalo rozvíjet mnoho aktivit, třeba i sociální podnik v této oblasti. Ale zatím první, co se vybaví, když se řekne Broumov, tak jsou Romové. Potom možná klášter, potom nějaká Hvězda, Broumovské skály atp. Mohly by vymizet předsudky, které tu jsou. Sociální podnikání může pomoci rozvoji celého regionu a může pomoci smazat ten punc, který Broumovsko má. Pozitiva jsou jasná. Pokud tam přijde silná sociální firma, tak jen prospěje regionu. A jaké limity? Já myslím, že ty limity nejsou vůbec ohraničené, stejně jako i jinde. Ale u toho Broumova, to je tak krásný region, který by mohl ještě vykvést tím, že by se naopak ještě chlubil tím, že tam je sociální podnikání a pomáhá řešit tu sociální otázku. Velkým limitem může být i postoj města. Může to být také neznalost tohoto konceptu. Do sociálního podniku může spadnout i vysokoškolsky vzdělaný člověk. Není to v žádném případě záležitost pouze Romů, jak by se spousta lidí mohla domnívat. A zase to souvisí s neinformovaností. Limit je právě i v lidech, jak vnímají ty věci, protože bohužel tady máme i historii nějakých těch projektů pro určitou cílovou skupinu. Je to normální organizace, která má svou filozofii, své principy, má nějaké cíle, hodnoty, chce být ke svým zaměstnancům „férová“. Město hlavně musí dávat práci, ne peníze. Sociální firma stojí o práci.

15) Co je podle Vás klíčem k udržení sociálních podniků na Broumovsku? I kdekoliv jinde...

Jde momentálně o přístup města, si myslím. O to, jak se k tomu postaví a řekne ano, my tu sociální firmu tady chceme a chceme se s ní nějakým způsobem dál rozvíjet. To je ten nejdůležitější klíč, který by nás měl dovést k tomu, aby tam ten sociální podnik vznikl a začal fungovat. A také je to otázka dostatku práce pro tu firmu. Musí se ukázat, že to jde a pak začnou získávat důvěru i další subjekty, další podniky.

16) V jaké oblasti by bylo ideální sociální podniky zakládat? Hraje v tom lokalita (podle Vašeho názoru) nějakou roli?

Já si myslím, že je úplně jedno, kde ta sociální firma bude působit. Myslím si, že to není vůbec namířeno na nějakou lokalitu. Samozřejmě by měly ty sociální firmy, podle mého a podle toho, jak to funguje na západě, úzce spolupracovat s městy a obcemi. Právě sociální firma by měla být pomocí pro ty města a obce. To sociální podnikání, si myslím, že když by bylo přijaté městy, tak by se ušetřila spousta peněz. Ono by to nemuselo být vidět v tom okamžiku, ale za nějakou dobu ano. V závěru by se to městu vrátilo, protože by nemuselo řešit otázku spojenou s nezaměstnaností, třeba krádeže jídla. Důležitá by také byla otázka zakázek. Jde o námět, předmět podnikání takový, aby nebral práci jiným subjektům, aby to bylo doplnění, aby spolupracovali. Nejčastěji se dnes zakládají sociální podniky v pohostinství, ale i tak je to problém udržet.

Nechcete něco dodat na závěr?

Závěrem bych možná dodala, že je potřeba zdůrazňovat všude, že stát musí pomáhat těm sociálním firmám. A sociální firmy musí pomáhat státu. Musí tam být oboustranná symbióza, kdy si nebude šlapat po štěstí, ale budeme si ho všichni užívat, protože jinak to nemůže jít. Přikláním se k mottu, že pokud nepomůžeme těmto lidem, tak nebude nikdo bohatý a budeme všichni chudý. Možná, že budou mít ostatní miliony na účtech, ale budou chudí tím, že budou nesvobodní, budou se

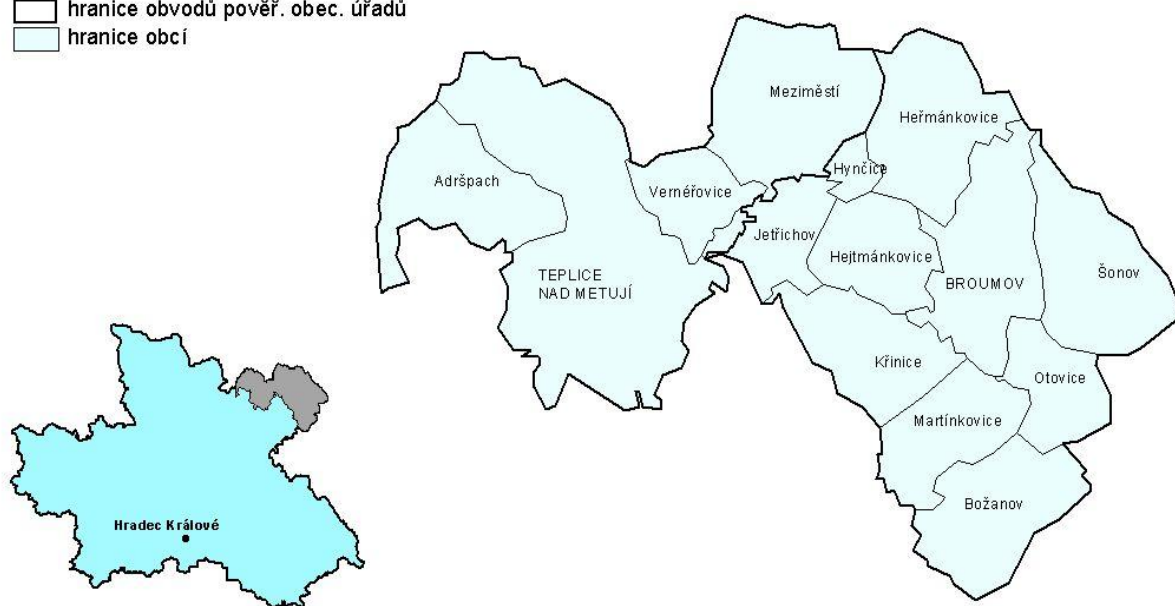
obávat o ztráty majetku atd. Všichni si to musíme uvědomit, celá společnost. S naší koncepcí, kterou máme, tak jezdíme a přesvědčujeme je i na tom ministerstvu. Přesvědčujeme je o tom, že nám nejde o peníze.

Děkuji Vám za rozhovor.

Mapa Broumavska

Administrativní mapa správního obvodu Broumov (stav k 1.1.2003)

- ▭ hranice obvodů pověř. obec. úřadů
- ▭ hranice obcí



Leták Centra služeb Broumov

CENTRUM SLUŽEB TISKÁRNA BROUMOV



Tiskárna
opět
v Broumově...

OBECNÍ ZPRAVODAJE,
LETÁKY,
PLAKÁTY,
VSTUPENKY,
SAMOLEPKY,
VIZITKY,
DIPLOMY,
POZVÁNKY,
KALENDÁŘE,
KNIHY,
CENÍKY,
KATALOGY,
POHLEDNICE,
STRAVENKY,
NOVOROČENKY
...

digitální tisk • ofsetový tisk

- letáky, plakáty, samolepky, vizitky, diplomy, PF
- knihy, ceníky, katalogy, obecní zpravodaje
- kalendáře, pohlednice, vstupenky, pozvánky ...

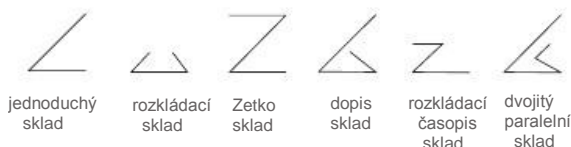
Špičkový digitální tisk nové generace — již od 1 ks

Jako jediní v ČR Vám nabízíme rotační barevný i černobílý digitální produkční tisk o šíři role potiskovaného média 504 mm disponující pokročilými přesnými technologiemi a to jak v oblasti hardware, tak software. Jejich robustní design zajišťuje vysokou kvalitu při maximální rychlosti a je tak zárukou rychlé obrátkovosti jak při dlouhých, tak krátkých tiskových úlohách.

- formát rotačního digitálního tisku: 504 x 12 000 mm
- formát archového digitálního tisku: 330 x 487 mm /A3+/
• gramáže papíru od 40g/m² do 300g/m²
- tisk na natírané a nenatírané papíry, samolepící folie, grafické papíry
- personalizace, příprava dat, DTP, grafické práce, kopírování

Dokončovací zpracování

- vazba V1 — šitá vazba /např. katalogy, prospekty, zpravodaje/
- vazba V2 — lepená vazba /např. knihy, ceníky/
- kalendářová vazba /např. kalendáře, vzorníky/
- falcování, skládání, rylování, perforace



- digitální parciální lak
- laminace — povrchová úprava — lesk, mat, ultra mat

Tiskněte
v sociální firmě...

Na www.csbroumov.cz si v nejbližší době budete moci spočítat finální cenu vaší polygrafické zakázky přesně dle vašich požadavků na formát, náklad, povrchovou úpravu apod.
O cenovou kalkulaci technicky náročných zakázek prosím pište na e-mail: csb@broumovsko.cz.

Centrum služeb Broumov s.r.o. — sociální firma
Přádlácká 89 /areál Veba a.s./
550 01 Broumov
tel.: +420 493 814 679
e-mail: csb@broumovsko.cz
www.csbroumov.cz